

Kherson Postgraduate Education Academy

***METHODOLOGICAL
RECOMMENDATIONS FOR TEACHING
JUNIOR PUPILS***

– workshop materials –

*In sacred memory of our dear teachers
Halyna Semenivna Vereshchak
and Hanna Ivanivna Matveyeva...*

УДК 811.111:371.3
ББК 74.261.7 Англ
М54

*Розглянуто на засіданні кафедри теорії і методики викладання
гуманітарних дисциплін КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти»
(протокол № 3 від 13.05.2014)*

Автори статей:

- Радецька І.В.** – учитель-методист, заступник директора з навчально-виховної роботи Херсонської гімназії №6;
- Ковальська Г.О.** – провідний фахівець психологічної служби Херсонського державного університету;
- Дронова Н.В.** – учитель-методист, учитель початкових класів Херсонської гімназії № 6;
- Шелдагаєва (Петренко) Г.О.** – учитель англійської мови I категорії, керівник методичного об'єднання вчителів іноземних мов Херсонської гімназії № 6, член Міжрегіональної спілки письменників України Міжнародного співтовариства письменницьких спілок, член Конгресу Літераторів України;
- Антонова Л.Г.** – учитель англійської мови вищої кваліфікаційної категорії Херсонської гімназії № 6;
- Мішуровська С.В.** – учитель англійської мови вищої кваліфікаційної категорії Херсонської гімназії № 6;
- Солодовнікова О.І.** – учитель-методист, учитель англійської мови Херсонської гімназії № 6;
- Гедза Г.Я.** – учитель англійської мови вищої кваліфікаційної категорії Херсонської гімназії № 6;
- Мунтян С.І.** – учитель англійської мови вищої кваліфікаційної категорії Херсонської гімназії № 6.

Рецензент:

- Вострікова В.В.** – к.п.н., доцент кафедри теорії і методики викладання гуманітарних дисциплін, завідувач науково-методичної лабораторії іноземних мов КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти».

М 54 Методика навчання англійської мови учнів молодшого шкільного віку. Збірник матеріалів майстер-класу. – Херсон: Айлант, 2014. – 44 с.
ISBN 978-966-630-078-6

Збірник укладено за матеріалами майстер-класу «Методика навчання англійської мови учнів молодшого шкільного віку», що відбувся на базі Херсонської гімназії № 6. Педагоги – автори статей збірника – розглядають вікові особливості учнів молодшої школи як їхні вікові переваги, наголошують на важливості врахування психофізіологічних особливостей дітей шестирічного віку при організації навчального матеріалу для учнів першого класу та аналізують методи навчання рідної мови як важливої передумови навчання мови іноземної. Подаються деякі відомості з історії методики викладання в молодшій школі гімназії № 6, де першокласників навчають англійської з 1960 року. Збірник містить практичні рекомендації та зразки апробованих планів-конспектів уроків, побудованих з урахуванням найефективніших сучасних методик. Для зручності користування у збірнику надрукований витяг з діючих Державних програм навчання англійської мови.

Матеріали збірника стануть у нагоді вчителям англійської мови, які викладають у молодшій школі, у першому класі зокрема, а також небайдужим батькам наших вихованців.

УДК 811.111:371.3
ББК 74.261.7 Англ

ISBN 978-966-630-078-6

© Радецька І.В., Ковальська Г.О., Дронова Н.В.,
Шелдагаєва (Петренко) Г.О., Антонова Л.Г.,
Мішуровська С.В., Солодовнікова О.І., Гедза Г.Я.,
Мунтян С.І., 2014

ЗМІСТ

Радецька І.В. Вікові особливості – вікові переваги.....	4
Ковальська Г.О. Психологічні особливості учнів шестирічного віку.....	8
Дронова Н.В. Компетентнісний підхід у навчанні першокласників грамоти за новим Державним стандартом початкової загальної освіти	12
Шелдагаєва (Петренко) Г.О. Проблема навчання «читання» іноземною мовою дітей шестирічного віку	18
Антонова Л.Г. Сучасні вимоги до структури уроку англійської мови у першому класі та метод повної фізичної реакції Джеймса Ашера.....	26
Мішуровська С.В. Форми та методи роботи на уроці англійської мови в першому класі спеціалізованої гімназії нового типу	29
Солодовнікова О.І. Джазові римівки (chants).....	32
Гедза Г.Я. Русійна сила мотивації	34
<i>Плани-конспекти уроків</i>	
Мунтян С.І.	36
Антонова Л.Г.	39

І.В. Радецька,
заступник директора
з навчально-виховної роботи
Херсонської гімназії № 6,
учитель-методист

ВІКОВІ ОСОБЛИВОСТІ – ВІКОВІ ПЕРЕВАГИ

Цього року більшість учителів нашого міста вперше стикнулися з необхідністю викладання англійської мови дітям шестирічного віку, тоді як у гімназії № 6 першокласників навчають англійської з 1960 року – протягом більш ніж півстоліття. Спираючись на багаторічний досвід, колектив учителів іноземних мов сучасної Херсонської гімназії № 6 вважає за честь поділитися своїми надбаннями: у збірнику, який ви тримаєте в руках, вміщено *матеріали майстер-класу*, який відбувся на базі нашого навчального закладу у березні 2013 року. Висвітлюючи аспекти *методики навчання англійської мови учнів молодшого шкільного віку*, учасники семінару поділилися з колегами своїми ідеями стосовно співпраці з наймолодшими учнями. Статті, що пропонуються до вашої уваги, передають зміст їхніх виступів. Будемо раді, якщо подані матеріали стануть вам у нагоді.

Кожен сучасний учитель, у першу чергу, має бути вичерпно поінформованим про зміст державних нормативних документів, які покликані врегулювати діяльність суб'єктів освітнього процесу, а також певним чином відображають соціальне замовлення суспільства. За існуючими положеннями, **головною метою** навчання іноземної мови в початковій школі є *формування в учнів комунікативної компетенції, що забезпечується лінгвістичним, мовленнєвим і соціокультурним досвідом, узгодженим із віковими можливостями молодших школярів* [1, 10].

Головна мета визначає **зміст навчання** іноземної мови учнів початкової школи, що базується на ідеях оволодіння предметом в контексті міжкультурної парадигми та передбачає взаємопов'язане засвоєння мови і культури. **Дидактичними та методичними принципами**, за якими побудовано зміст навчання є *принципи комунікативного спрямування, особистісно орієнтованого навчання, врахування випереджального вивчення рідної мови, мінімізації змісту навчання, ситуативності й тематичної організації, діяльнісного характеру, диференціації та індивідуалізації навчання, соціокультурного спрямування, взаємопов'язаного та збалансованого навчання, сприяння розвитку, освіти й вихованню, а також принцип взаємопов'язаного навчання видів мовленнєвої діяльності: читання, аудіювання, письма та говоріння* [1, 13].

Згадані принципи визначають основні характеристики змісту навчання іноземної мови, який відповідає актуальним комунікативно-пізнавальним інтересам молодших школярів, відбиває реальні потреби використання мови як засобу спілкування; стимулює розвиток інтересів та позитивного ставлення до іноземної мови, здійснює вплив на мотиваційну сферу молодших школярів; залучає учнів не тільки до нового для них мовного коду, але й до культури народу-носія мови; ґрунтується на досвіді оволодіння учнями рідною мовою, забезпечуючи

випереджальне вивчення іноземної мови; забезпечує освітні, виховні й розвивальні потреби школярів, стимулює самостійну діяльність [1, 12].

Обираючи певні методи навчання, способи організації та представлення навчального матеріалу тощо, учитель, що працює з наймолодшими школярами, повинен завжди враховувати **основні психофізіологічні характеристики учнів молодшого шкільного віку**, якими є *підвищена емоційність (забезпечення яскравої наочності); незначний досвід раціональних прийомів виконання навчальної діяльності (використання мовних та мовленнєвих опор); мимовільність уваги, низький рівень її концентрації (орієнтація на сильний подразник у вигляді ілюстрованих дидактичних засобів); імпульсивність, емоційність, перевага збуджувальних процесів над гальмівними (раціональний добір дидактично доцільних видів діяльності); здатність до запом'ятовування неусвідомленої інформації (презентація окремих граматичних явищ на рівні ЛО без аналізу їхніх структур); розвинена пізнавальна діяльність (застосування ігрової діяльності); схильність до копіювання та наслідування дій (застосування нескладних автентичних зразків мовлення, спрощених моделей спілкування); превалювання конкретного наочно-образного мислення над аналітико-синтетичною діяльністю (вправи та завдання не мають містити складні аналітичні дії); недостатній рівень усвідомленого творчого ставлення до виконання навчальної роботи (планування, узагальнення, систематизація, порівняння) (використання зразків як опор) [1, 10-11].*

Звернемося також до вимог навчальної програми з англійської мови, яка визначає сфери спілкування, тематику ситуативного спілкування, мовленнєві функції та засоби їх вираження, а також мовні та мовленнєві компетенції для першого класу [3, 12]. У програмі присутні вимоги до рівня сформованості елементарної комунікативної компетенції на кінець першого класу [3, 11].

Сфера спілкування	Тематика ситуативного спілкування	Мовленнєві функції	Засоби вираження
Особистісна	Я, моя сім'я і друзі Дозвілля (Іграшки) Природа (Тварини)	– привітатися; – попрощатися; – представити себе/когось; – називати щось/когось;	Hello! My name is.... How old are you? How old is he/she? It is a I have gotOpen.../ Close.../ Take.../ Give me.... Stand up. Sit down. Thank you. I can... Happy birthday! Merry Christmas!
Публічна	Свята і традиції (Свята. Вітання)	– виконувати прості інструкції;	Happy New Year!
Освітня	Школа (Шкільне приладдя)	– подякувати; – вітати зі святом.	Good morning! Good night! Goodbye.

Лінгвістична компетенція			Соціокультурна компетенція	Загально-навчальна компетенція
Лексична	Граматична	Фонетична		
Числа (1-10) Члени родини Кольори Іграшки Тварини Дії Шкільне приладдя	Граматичні структури засвоюються імпліцитно (шляхом сприймання мовленнєвих зразків у комунікативних ситуаціях). Мовна компетенція (граматична правильність мовлення) формується за рахунок багаторазового вживання мовленнєвих структур. Іменник: множина іменників (закінчення: -s; -es). Дієслово: to be, have got; can. Прикметники. Займенник: вказівні (this), особові (I, we, you, they), присвійні (my, your, his, her). Числівник: кількісний (1-10). Спонукальні речення у стверджувальній та заперечній формах (Stand up! Don't stand up!).	Дотримання апроксимованої вимови з урахуванням особливостей англійської мови під час промовляння слів і виразів.	– обирати і вживати відповідні до ситуації спілкування привітання; – обирати і вживати відповідні до ситуації спілкування ввічливі слова і фрази; – розуміти особливості привітань зі святом і вживати їх відповідно до ситуації спілкування.	– стежити за презентованою інформацією; – розуміти і відтворювати мовленнєві зразки, наслідуючи вчителя; – розуміти і виконувати прості інструкції вчителя; – співпрацювати у парі / групі.

На кінець першого класу учні:

Аудіювання	Говоріння		Читання	Письмо
	монологічне	діалогічне		
Розрізняють (на слух) вивчені слова і фрази; сприймають на слух і виконують прості інструкції; розуміють короткі елементарні повідомлення, підтримані невербальними опорами (малюнками, жестами тощо) в межах тематики спілкування.	Представляють себе, членів родини, друзів; називають предмети; рахують до 10; розповідають короткі вірші та лічилки, співають дитячі пісні; називають і описують предмети / тварин відповідно до навчальної ситуації в межах тематики програми. Обсяг висловлювань – 3-4 речення.	Вітаються та прощаються; знайомляться; ставлять запитання, засвоєні у мовленнєвих зразках, і відповідають на запитання однокласників / вчителя; висловлюють подяку, пробачення. Обсяг висловлювання кожного – не менше 3-4 реплік.	<i>Називають</i> букви алфавіту; <i>озвучують</i> засвоєні в усному мовленні слова, словосполучення.	<i>Пишуть</i> літери алфавіту; <i>відтворюють графічний образ</i> букв, слів, словосполучень, коротких речень.

Отже, ми проаналізували основні положення офіційних нормативних документів, що стосуються викладання іноземної мови у першому класі. Насамкінець, хотілося б також зауважити, що, відповідаючи на найскладніші запитання з методики викладання предметів, досвідчені педагоги часто вдаються до рефлексії про власний учнівський досвід, адже в пам'яті майже кожної дорослої людини зберігаються дитячі емоції шкільного віку. Аналіз власних спогадів через призму нашарувань педагогічного досвіду є важливим фактором успішної співпраці з учнями молодшої школи. Уважно і виважено ставлячись до своїх вихованців, небайдужий учитель у результаті обов'язково обере *ті методики, у яких вікові особливості молодшого шкільного віку розглядаються як його переваги*. Це буде запорукою високих досягнень як учителя, так і учнів.

Використані джерела / Рекомендована література:

1. Англійська мова в початковій школі. – 2012. - № 8 (93). – С. 10-15.
2. Англійська мова в початковій школі. – 2013. - № 1(98).
3. Іноземні мови в сучасній школі. – 2012. - № 4. – С. 9-12.
4. Інтернет-сайт МОНмолодьспорту: www.moh.gov.ua
5. Програми для середніх загальноосвітніх шкіл. Іноземні мови. 1 – 11 класи. – Київ: Перун, 1996.
6. Програми для спеціалізованих шкіл з поглибленим вивченням іноземних мов: 1 – 11 класи. Іноземні мови. – Київ, 2010.
7. *Редько В.Г.* Молодші школярі. Які вони? // Іноземні мови в навчальних закладах. – 2003. – № 1.
8. *Роман С.В.* Методика навчання англійської мови у початковій школі. Навчальний посібник. – К.: Ленвіт, 2005. – 206 с.

Г.О. Ковальська,
провідний фахівець психологічної служби
Херсонського державного університету

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ УЧНІВ ШЕСТИРІЧНОГО ВІКУ

Перший клас – особлива сходинка в системі початкового навчання. З одного боку, шестирічні учні за своїм статусом - школярі, які навчаються у певних часових рамках за чітко визначеними вимогами навчальних програм, за підручниками. А з іншого – це діти, які за своїм віком перебувають **на межі вікових періодів: дошкільного та молодшого шкільного**. Саме це зумовлює тривалу перебудову їхньої психіки, складність процесу адаптації до умов шкільного навчання.

Мислення молодшого школяра носить **наочно-образний характер**. Наочність мислення проявляється в тому, що ту чи іншу розумову операцію учень може виконати лише тоді, коли за словами приховані конкретні предмети. Враховуючи образність мислення, учитель конкретизує матеріал, застосовуючи велику кількість наочних посібників, розкриває зміст абстрактних понять на конкретних прикладах. У своїх міркуваннях дитина, як правило, спирається не на абстрактні поняття, а на наочні образи, на те, що сама особисто спостерігала, помічала у предметах та подіях. Отже, у психіці першокласників значне місце посідає образний елемент, що викликає необхідність будувати навчання на наочності.

Під час сприймання будь-якого життєвого явища в дитини виникає **неперервний ланцюжок зорових, слухових та інших образів**, об'єднаних просторово-часовими асоціаціями. Саме цей ланцюжок в цілому, а не той чи інший статичний образ, відображає явище, яке сприймається в його розвитку. Коли дитина знову зустрічається з тим самим явищем чи предметом, **асоціативний ланцюжок образів відтворюється**, збагачуючись новими варіаціями та зв'язками, набуваючи все більшої стійкості. Серед життєвих вражень, що складають світосприймання дитини, він виділяється певною мірою як цілісна одиниця відображення дійсності; якщо дитина згадує один з об'єднаних нею образів, то «ланцюжок» відтворюється як ціле на основі просторово-часових асоціацій і відображає більш-менш повний і типовий для певного предмета процес його зміни й перетворення [6,243-247].

Через свої вікові особливості першокласнику складно керувати своєю увагою, і тому він часто опиняється під владою зовнішніх вражень. Проявляється це зазвичай у швидкому відволіканні, невмінні сконцентруватися на будь-чому одному, частій зміні діяльності. Частота та швидкість відволікання уваги визначаються перш за все ресурсними можливостями дитячого організму, але в той же час залежать і від характеру діяльності. Більш за все викликає втому в дитини словесна діяльність (вивчення віршиків, усне пояснення). Пам'ятайте, що **частіше всього діти відволікаються на емоційно, а не інформаційно привабливі об'єкти**. Тому, займаючись з дитиною, не приховуйте своїх емоцій, посміхайтесь, проявляйте здивування, інтерес, захват. Також варто взяти на себе керівництво увагою першокласників, залучаючи їх до різних видів діяльності, демонструючи

привабливі сторони останніх. Придумуйте, знаходьте нові, оригінальні засоби організації дитячої уваги. ПАМ'ЯТАЙТЕ, ЩО НАЙБІЛЬШ ЦІКАВО ДЛЯ ПЕРШОКЛАСНИКІВ ТЕ, ЩО НАОЧНО, ЕМОЦІЙНО, НЕОЧІКУВАНО.

Пам'ять дитини в молодшому шкільному віці відрізняється великою *пластичністю*. Це створює сприятливі умови для швидкої пасивної фіксації матеріалу і його легкого забування [6, 252-254]. *Тому рекомендується привчити дитину повторювати, виконувати завдання, відпрацьовувати навички, набуті на уроці, в цей же день.* Учителю рекомендується використовувати під час уроку багато наочного матеріалу і МЕТОД СЕМИКРАТНОГО ПОВТОРЕННЯ.

Були б дуже корисними для дитини, сприяли б кращому засвоєнню матеріалу іноземної мови *хвилинки англійської мови* під час групи продовженого дня (повторювати швидко в формі гри, використовуючи наочність, пройдений на уроці матеріал). Таким чином можна посилено використовувати резерв пам'яті дитини. З розвитком дитини пам'ять набуває вибіркового характеру, дитина краще і на більший термін запам'ятовує, що їй цікаво, і використовує цей матеріал у своїй діяльності. Розвивається і формується також усвідомлене запам'ятовування за допомогою вольових зусиль. З часом учні оволодівають раціональними способами заучування.

НЕСФОРМОВАНА ДОМІНАНТНІСТЬ ПІВКУЛЬ

Процес читання є явище нейрофізіологічне, в здійсненні якого беруть участь різні відділи кори великих півкуль головного мозку. До них відносяться в першу чергу мовні зони кори, розташовані в домінантній півкулі (у праворуких - в лівому, у ліворуких - в правому). Так як більшість людей праворукі, як правило, мовні центри розташовуються лише у лівій півкулі. У деяких ліворуких вони знаходяться там же, а в інших випадках або в правому, або в обох півкулях. Накопичується все більше даних про те, що права півкуля справляється з певними завданнями краще, ніж ліва. Таким чином, правильніше говорити не про домінування півкуль взагалі, а про їх взаємодоповнюючі спеціалізації з переважанням мовних функцій (як правило) у лівого [4, 145].

Своєчасна несформованість функцій лівої півкулі ініціює порушення функцій міжпівкульної взаємодії. У дитини з'являються труднощі розшифровки: швидкого розбивання слова на літери і зворотного процесу синтезу букв у слово. Іншими словами, дитина не може швидко розпізнати фонологічну структуру слова, саме слово, оскільки слухова мова передуює появі письмовій. Причиною порушення навичок читання є недорозвинення фонематичного слуху і здібності до звукорозрізнення. Як результат – у молодших школярів страждає слуховимовна пам'ять і письмо [4, 146-147].

Для того, щоб розвивати функції півкуль, слід з дітьми виконувати творчі, конструктивні, логічні завдання.

ПОРАДИ ВЧИТЕЛЯМ

1. У першокласників спостерігається домінування емоційно-чуттєвого компоненту розумової діяльності, тому дуже важлива інтонація, емоційне забарвлення висловлювань, що направлені до дитини.

2. Урахування вікових, індивідуальних та психологічних особливостей дитини.

3. Демонстрація вчителем віри в успіх дитини.

4. Нехай дитина відчуває свої успіхи, досягнення. Відмічайте її «ріст», терплячість, старання.

5. Уникайте групової критики дитини та її робіт, а також порівняння її помилок з постійними успіхами інших учнів.

Для розвитку продуктивності мислення дитини можна використовувати **вправи-ігри, наприклад, «хто зайвий», «хто наступний».**

6. Пам'ятайте, що все треба розглянути на уроці, не залишати на потім чи на самостійне вивчення з батьками.

7. Використовуйте семиразове повторення в різних варіантах.

8. Для кращого засвоєння навчального матеріалу можна ефективно використовувати різні інсценування.

9. Необхідно використовувати ігрову форму викладання матеріалу, так як пізнавальна активність у першокласників відбувається через ігрову діяльність.

10. Так як учнів в першому класі мають, ще слабку вольову регуляцію, імпульсивні, швидко стомлюються, тому слід не забувати про часту зміну видів діяльності на уроці.

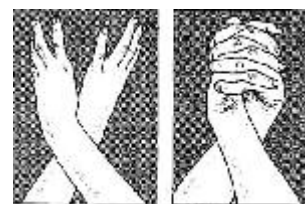
11. Бажано в роботі з першокласниками використовувати логопедичні техніки, вправи, ігри.

12. Необхідно використовувати різноманітні вправи **пальчикової гімнастики**, так як першокласникам властива швидка стомлюваність під час виконання дрібних рухів (малювання, розфарбовування) [2, 1-11]:

Кілочко.

Змійка.

13. Першокласникам властива висока стомлюваність, що викликана шкільним навантаженням, а також *підвищеною емоційною насиченістю уроків, заходів.* Тому слід використовувати під час уроку фізкультхвилинки.

Пам'ятайте також, що ситуативне діалогічне мовлення вважається природнішим для дітей цього віку. Воно є емоційнішою формою спілкування, в якому значну роль відіграють жести, міміка та паралінгвістичні засоби.

Важливе застереження та наполеглива рекомендація: не вішайте на дитину «ярлики»! Якщо на дитину повісити ярлик «нездібний учень», то він може почати почувати себе саме так. Якщо ви дитину вважаєте неслухняною, то скоріше за все вона почне показувати вам, на скільки не слухняною вона може бути.

Найголовніше – не забувайте, що першокласники – це ще малі діти, яким властиво проявляти підвищений інтерес, цікавість, активність, допитливість, енергійність, відверту емоційність. Дозвольте їм просто бути дітьми!

Використані джерела / Рекомендована література:

1. *Абрамова Г.С.* Возрастная психология [текст] / Г.С. Абрамова. – М.: Академический проспект, 2000. – 621 с.
2. Гимнастика для пальчиков [електронний ресурс] // www.hllab.dp.ua/store/texts/fingames.htm

3. Особенности психологического развития детей 6-7-летнего возраста [текст] / Под ред. Д.Б. Эльконина, А.Л. Венгера. – М.: Педагогика, 1988. – 136 с.
4. *Петрикова А.А.* Нейрофизиологические особенности процесса чтения младших школьников и их учёт при овладении техникой чтения на иностранном языке // Молодой учёный. – 2011. - № 3.Т.2. – С. 144 – 151.
5. Проектирование и проведение уроков иностранного языка в соответствии с психофизиологическими особенностями младшего школьника [электронный ресурс] // www.google.ru/url?sa=tsrct=j8q=
6. Психологический атлас человека /Под ред. А.А. Реана. – СПб.: Прайм – ЕВРОЗНАК, 2007. – 651 с.

**Н.В. Дронова,
учитель початкових класів
Херсонської гімназії № 6,
учитель-методист**

**КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД
У НАВЧАННІ ПЕРШОКЛАСНИКІВ ГРАМОТИ
ЗА НОВИМ ДЕРЖАВНИМ СТАНДАРТОМ
ПОЧАТКОВОЇ ЗАГАЛЬНОЇ ОСВІТИ**

Навчання першокласників у 2012/2013 навчальному році здійснюється за новими навчальними програмами, які націлюють навчальний процес на формування в учнів ключових і предметних компетентностей.

Важливою складовою загального змісту початкової освіти є *українська мова*, яка спрямована на формування функціональної грамотності дітей молодшого шкільного віку, оскільки *оволодіння усним і писемним мовленням є основною передумовою успішного вивчення усіх інших шкільних дисциплін*.

Курс української мови в першому класі розпочинається з *навчання грамоти*. Процес навчання грамоти спрямований на формування мовленнєвої, мовної, соціокультурної і діяльнісної предметних компетентностей, визначених Державним стандартом початкової загальної освіти та конкретизованих у змістових лініях нової навчальної програми з української мови для 1 класу [1, 3].

Мовленнєва компетентність виявляється у здатності розуміти і відтворювати сприйняту на слух чи під час читання інформацію, вступати в діалог, висловлювати в усній та письмовій формах свої думки, доводити їх. На формування цієї компетентності спрямована мовленнєва змістова лінія, яка передбачає розвиток чотирьох видів мовленнєвої діяльності: аудіювання, говоріння, читання і письма.

Передумовою формування навичок говоріння, читання і письма є розвиток умінь сприймати на слух і правильно розуміти усне мовлення, тобто аудіативних умінь. Робота над їх формуванням має бути невід'ємною частиною кожного уроку навчання грамоти, адже вона розвиває в дітей увагу, здатність упродовж тривалого часу зосереджено слухати, повноцінно розуміти, запам'ятовувати почуте. У 1 класі формування аудіативних умінь розпочинається на матеріалі не зв'язних текстів, а елементів мовленнєвого потоку (звуків, складів, слів, словосполучень, речень). Процес навчання грамоти поділяється на 3 періоди: добукварний, букварний, після букварний [2, 13].

У добукварний період навчання грамоти першокласникам доцільно пропонувати такі типи завдань:

– виконання дій за словесною інструкцією (*1. Зробіть те, про що почуєте: покладіть руки на коліна, встаньте з-за парт, поверніть голову до вікна. 2. Згадайтесь, про кого я кажу: сидить за другою партою в середньому ряду праворуч*);

- вилучення зайвого слова з тематичної групи (*Назвіть зайве слово в реченні: 1. Ворона, сорока, лисиця і синиця – це птахи. 2. Дуб, мак, клен, ясен – це дерева.*);
- визначення кількості слів у сприйнятому на слух реченні (*Полічіть і скажіть, скільки слів у реченні: Ми прийшли до школи вчитися.*);
- визначення кількості речень у сприйнятому на слух тексті (*Послухайте і визначте, скільки речень у тексті: У лісі є джерело. З джерела тече вода. Вона чиста і холодна.*);
- розпізнавання на слух односкладових, двоскладових слів (*Послухайте і повторіть слово, в якому два склади: жук, кран, яма, стіл.*);
- розпізнавання слів з наголосом на певному складі (*Плесканням у долоні «зловіть» тільки голосні звуки [а, о, у, м, в, і, и, л, е].*);
- розрізнення голосних і приголосних звуків;
- вибір з мовного потоку слів до певної звукової схеми (*З почутих слів виберіть ті, яким відповідає звукова схема – о = : мак, льон, кінь, лось, гай.*) [3, 35].

У букварний період формування аудіативних умінь здійснюється за допомогою вправ, якими передбачено:

- визначення позиції певного звука в словах (*З почутих слів назвіть ті, в яких звук [а] чується в кінці: автобус, книжка, акула, земля, батон.*);
- розрізнення твердих і м'яких приголосних звуків у словах (*Плесканням у долоні «зловіть» слова з м'яким приголосним на початку: яскравий, радісний, сірий, лякливий, відважний, лютий, злий, веселий, дрібний.*);
- розрізнення дзвінких і глухих приголосних у словах (*З почутих приголосних повторіть лише ті, які в кінці мають дзвінкий приголосний звук: сніп, зуб, батіг, віз, обід, зошит, ніж.*);
- знаходження певного складу в почутих словах (*Повторіть слова, в яких є склад ли: олівець, поливати, латати, вітрила, лимон.*);
- визначення кількості складів у словах (*З почутих слів повторіть тільки трискладові: ялина, верба, береза, тополя, клен, липа.*);
- розпізнавання слів за звуковою схемою (*Послухайте слова і визначте, якому з них відповідає звукова схема – о – о = : сірий, малий, добрий.*);
- розпізнавання речень за схемою (*Послухайте речення і розкажіть, якому з них відповідає схема | _ _ _ . На стежині сиділа кішка. Вона була голодна. Діти підібрали кішку і нагодували.*) [3, 36].

У післябукварний період розпочинається розвиток умінь слухати-розуміти на матеріалі зв'язних текстів. З цією метою доцільно використовувати завдання такого змісту:

- розпізнавання предмета за його описом (*Розгляньте малюнки (жовте яблуко, жовта груша, лимон), послухайте опис одного з цих предметів і визначте, про який із них ідеться: – Цей плід жовтого кольору, продовгуватий, соковитий, кислий на смак.*);
- розпізнавання уривка з казки (*Послухайте і скажіть, з якої казки уривок: Поїхав дід на ярмарок та й купив собі козу. Привів її додому, а на другий день посилає ту козу пасти.*);
- вибір серед малюнків ілюстрації до тексту (*Послухайте текст, виберіть серед малюнків той, що відповідає цьому тексту.*);
- запам'ятовування дійових осіб тексту (*Послухайте текст і назвіть всіх дійових осіб: Жили на одному дворі кіт, півень, собака і козел. Вони часто*

сперечалися про те, що найсмачніше. – Найсмачніше молочко, - сказав кіт Мурчик. – Добре також і мишку зловити. – Ні, – сказав півень, – овес або просо смачніші. – Неправильно ви говорите, – сказав Сірко. – Що може бути смачніше за кісточку? – Ви всі помиляєтесь, – сказав козел. – Свіже, запашне сіно найсмачніше.);

– порівняння тексту і малюнка (*Розгляньте малюнок і послухайте текст. Чим вони відрізняються? (1. Текст і малюнок про зимові розваги дітей, але на малюнку діти катаються на санчатах, а в тексті йдеться про катання дітей на лижах. 2. Хлопчик, повертаючись із лісу, несе корзину грибів, а в тексті розповідається про те, що хлопчик назбирав корзину ягід).);*

– слухання тексту і вибір правильної відповіді на запитання до нього (*Послухайте текст і запитання до нього. Виберіть правильну відповідь на це запитання.*

– А чому перо пером зветься? – запитав у дідуся Сашко.

– Бо в давні часи, – відповів дідусь, – писарі писали гусячим пером. Від нього і назва лишилась, хоч тепер воно сталеве. Запитання: 1) Як звали дідусевого онука? 2) Яким пером писали в давні часи?) [3, 36].

Важливе місце в роботі над формуванням комунікативного мовлення першокласників належить розвитку вмінь будувати діалог. Учні 1 класу вже володіють діалогічним мовленням на побутовому рівні. Завдання школи полягає в тому, щоб:

а) удосконалювати вміння правильно відповідати на поставлені запитання, ставити запитання іншим, вступати в розмову;

б) збагачувати мовлення дітей ввічливими словами, формами звертання;

в) учити дотримуватись правил спілкування;

г) дотримуватись норм літературної мови;

г) складати діалог за ситуативним малюнком на побутові теми.

Навчання діалогічного мовлення в 1 класі розпочинається на зразках літературних творів. З цією метою використовуються казки, оповідання, вірші, в яких розмова між персонажами відбувається у формі діалогу. Учням дається завдання відтворити діалог. З метою забезпечення мотивації такого виду діяльності бажано пропонувати дітям пограти в театр, відчувати себе в ролі акторів.

Крім відтворення діалогів у 1 класі проводиться робота над складанням діалогу за ситуативним малюнком чи серією малюнків. Щоб спонукати їх виконати це завдання якнайкраще, можна влаштувати змагання – якій групі «акторів» вдасться найкраще розіграти сценку.

Одночасно з розвитком діалогічного мовлення в 1 класі розпочинається формування умінь будувати невеликі монологічні усні зв'язні висловлювання. Одним із видів такої роботи є переказування тексту. Розпочинати слід із розгорнутих відповідей на запитання за змістом прослуханого чи прочитаного тексту. Важливо ставити учням такі запитання, відповісти на які можна не одним, а кількома реченнями.

Наступним етапом є формування вміння переказувати уривок тексту і невеликий текст у цілому.

У 1 класі розпочинається робота над формуванням уміння будувати самостійні зв'язні висловлювання за малюнком, серією малюнків, певною життєвою ситуацією [1, 7].

Система роботи над розвитком усного зв'язного мовлення першокласників передбачає ознайомлення учнів з тематичними групами слів, складання словосполучень і речень з ними, побудова невеликих усних розповідей, описів, міркувань за малюнком, запитаннями.

Вагоме місце в процесі навчання грамоти належить формуванню в учнів умінь читати і розуміти прочитане, що є невід'ємною складовою мовленнєвої компетентності. Формування читацької навички розпочинається в букварний період і вдосконалюється в післябукварний. У процесі цієї роботи варто дбати про те, щоб процес читання не перетворювався на механічне складання букв і озвучення утворених складів, слів, словосполучень, речень, невеликих текстів, а був усвідомленим.

Необхідно також брати до уваги здатність першокласників швидко запам'ятовувати подані в букварі склади, слова, речення, тексти і під час повторного читання просто відтворювати їх з пам'яті. Щоб уникнути таких ситуацій, варто використовувати вибіркоче читання, читання дещо змінених речень чи текстів, пропонувати завдання такого змісту:

- читати в стовпчиках слова від нижнього до верхнього;
- прочитати слово, змінивши порядок букв;
- прочитати найкоротше слово, найдовше;
- прочитати слова, які починаються з певної букви чи закінчуються на певну букву;
- прочитати останнє речення в тексті;
- прочитати речення, яке починається з певної букви тощо.

Для пробудження в першокласників бажання читати букварний матеріал радимо використовувати мотиваційні вступні бесіди. Наприклад:

1) *Сьогодні я зустріла свого сусіда – хлопчика Бориска. Він похвалився, що в нього є собака. Хочете знати, де Бориско взяв собаку? Тоді прочитаймо в букварі текст «Великі друзі».*

2) *Увечері мій котик муркотів про те, як зима подарувала йому кожуха, але в хаті той кожух кудись зник. Бажаєте дізнатися, що то за кожух? Тоді прочитаймо вірш Платона Воронька «Кожушок».*

Для додаткового індивідуального читання можна пропонувати учням читати підготовлені заздалегідь оголошення, тексти, які для них «надіслали» чи то казкові герої, чи то тварини, чи ровесники, чи шкільний двірник, чи бібліотекар тощо. У цих текстах можуть висловлюватися поради, прохання, запрошення та ін. Після читання вголос перед класом запропонованих текстів варто проводити бесіди за їх змістом, у яких братимуть участь не тільки ті, хто читав текст, а й ті, хто його слухав [3, 38].

Особливо такі прийоми роботи корисні для учнів, які не мають великого бажання читати, а їхня навичка читання потребує вдосконалення. Адже читання з певною метою мотивує необхідність умінь читати і спонукає до читання.

Важливою складовою мовленнєвої компетентності є **писемне мовлення** – написання зв'язних висловлювань. У 1 класі розпочинається формування графічної навички письма, яка є засобом писемного мовлення. Паралельно із засвоєнням каліграфічного написання букв і їх поєднань першокласники опановують елементи писемного мовлення – вчаться записувати слова, словосполучення, речення.

З метою формування писемного мовлення доцільно пропонувати учням на уроках письма не тільки списувати слова, словосполучення й речення з рукописного чи друкованого текстів, а й виконувати при цьому певні логічні завдання. Наприклад: 1) запропонувати утворити й записати слова із букв певного слова (із букв слова *кульбаба* можна утворити слова: *баба, лук, булка, бак, балка, лак, клуб* та ін.); 2) у реченнях для списування можна змінити порядок слів чи складів в одному слові; 3) пропонувати скласти й записати речення з поданих слів (*Марійка, селі, в, живе.*); 5) у післябукварний період можна започаткувати роботу над деформованим текстом (записати речення в такому порядку, щоб утворився текст). Програмою передбачено також записування назви малюнка, складання й записування речень за ілюстрацією.

Мовна компетентність молодшого школяра проявляється в здатності використовувати знання про мовні одиниці та явища в процесі усного та писемного мовлення.

Навчальною програмою для 1 класу передбачено засвоєння на практичному рівні таких мовних одиниць, як звуки, букви, склади, слова, речення, текст. Практичний рівень передбачає здатність учнів виділяти ці одиниці в мовленні, маючи уяву про суттєві ознаки, оперувати ними в процесі усного мовлення, читання і письма [2, 15].

Соціокультурна компетентність молодших школярів включає певний загальнокультурний розвиток, патріотичні почуття, морально-етичні якості. Формуванню соціокультурної компетентності першокласників підпорядкована соціокультурна змістова лінія, яка реалізується через виховну мету уроків навчання грамоти.

Відповідно до нової програми, першокласники повинні засвоїти назви рідної держави і її столиці, свого міста чи села, одержати уявлення про державні та національні символи України, народні та релігійні свята, обряди, знати найвідоміші народні казки, лічилки, мирилки, скоромовки, загадки, засвоїти формули мовленнєвого етикету, етичні правила спілкування в сім'ї, школі, транспорті, магазині, на вулиці, правила поведінки на природі [2, 17].

Засобами реалізації зазначених завдань мають бути цікаві й доступні тексти пізнавального, розвивального, виховного змісту, бесіди за їх змістом, інтерактивні форми організації навчальної діяльності.

Ефективним для морально-етичного виховання є обговорення ситуативних малюнків, конкретних життєвих ситуацій, вчинків персонажів текстів з висловленням власної думки про предмет розмови на зразок: *Що ти можеш сказати про персонажа малюнка чи твору? Що б ти йому порадив? Як би ти вчинив на його місці? Хто з персонажів тобі подобається, а хто - ні? Чому?*

Діяльнісна компетентність (уміння вчитися) включає здатність організувати й контролювати свою навчальну діяльність, виконувати певні мисленнєві операції, застосовувати загальнонавчальні уміння й навички в різних життєвих ситуаціях.

З перших уроків навчання грамоти в першокласників формуються навчально-організаційні уміння й навички, а саме: уважно слухати вчителя й виконувати те, про що він говорить, правильно сидіти за партою, правильно тримати ручку під час письма, розташовувати на парті підручник, зошит та інше навчальне приладдя,

знаходити потрібну сторінку в підручнику, орієнтуватися на сторінці підручника та зошита тощо.

Важливо вже в 1 класі виробити в учнів звичку готуватися до уроку і правильно організувати своє робоче місце.

У цій роботі неocenенну роль має застосування зразків та алгоритмів виконання зазначених видів мисленнєвої діяльності. Учитель повинен спочатку пояснити та показати, як це треба робити, а потім пропонувати учням виконувати подібні дії з його допомогою.

У 1 класі започатковується формування контрольних-оцінних умінь: слухати відповіді однокласників та оцінювати їх за поданими критеріями, перевіряти письмові роботи, знаходити й виправляти помилки [2, 17].

Узагальнюючи зазначене, можна зробити висновок про те, що сутність компетентнісного підходу в навчанні грамоти полягає в забезпеченні мотивації всіх видів навчальної діяльності, здатній пробудити в першокласників інтерес до навчання; використанні інтерактивних методів, прийомів, форм організації навчальної діяльності; спрямуванні навчального процесу на застосування набутих знань, умінь, навичок, способів діяльності в навчальних і життєвих ситуаціях.

Використані джерела / Рекомендована література:

1. Державний стандарт початкової загальної освіти // Початкова школа. – 2012. - № 9.
2. Навчальні програми для загальноосвітніх навчальних закладів із навчанням українською мовою. 1-4 класи. – К.: Видавничий дім «Освіта», 2011.
3. *Пономарьова Катерина*. Компетентнісний підхід у навчанні грамоти першокласників // Початкова школа. – 2012. - № 9.

*Г.О.Шелдагаєва (Петренко),
учитель англійської мови I категорії
Херсонської гімназії № 6,
член Міжрегіональної спілки
письменників України (МСПС)
та Конгресу Літераторів України*

МЕТОДИКА НАВЧАННЯ ЧИТАННЯ ІНОЗЕМНОЮ МОВОЮ ДІТЕЙ ШЕСТИРІЧНОГО ВІКУ

Методика навчання читання рідною та іноземною мовами має багато спільних рис. Підтвердження тому знаходимо як у повсякденному житті, так і в художній літературі. Один з творів Дмитрія Балашова, відомого російського письменника та історика, присвячений особистості Святого Сергія Радонежського, Чудотворця, який жив у часи Середньовіччя, пов'язані з подіями Куликовської битви 1380 року. Святий Сергій був за життя, у першу чергу, потужним ученим і духовним лідером свого народу, йому належать ідеї у галузі філософії та релігії, актуальні і сьогодні. Він належав до письменного прошарку суспільства свого часу. Отож, серед його біографів, які залишили письмові свідчення, знаходимо його сучасників. За їхніми розповідями, а також за легендами і переказами Д. Балашов відтворює дитинство Святого Сергія Радонежського, яке було багатим на незвичайні події. Одна з них привертає увагу з огляду на тему обговорення. Варто пояснити, чим дитинство середньовічного русича може бути цікавим для учителя іноземної мови XXI століття.

Майбутній учений з надпотужним інтелектом народився у письменній, поважній і знаній, але збіднілій боярській родині. Батьки мріяли, щоб усі їхні діти навчилися грамоти, адже тільки так вони могли забезпечити собі гідне місце у суспільстві. Хлопчика, отрока, відіслали до училища. Там з ним сталося несподіване: він ніяк не міг навчитися читати.

Ось уривок із роману:

«...Учився отрок Варфоломей [будущий Преподобный Сергий, игумен Радонежский, Чудотворец] поначалу очень старательно [...] и вообще был внимателен. Многие молитвы и псалмы Давидовы знал наизусть ещё с младенческих лет, не уступал другим и на уроках пения, но главного, грамоты, одолеть не мог. ... заучил всю азбуку, как стихотворение, наизусть. Но когда наставник впервые попросил его прочесть написанное слово «АЗБОУКА», то Варфоломей отчётливо произнёс:

– Аз – зело – буки – он – ук – аз!

И после, как ни нудил его наставник, под громкий смех соучеников читал одно и то же, произнося буквы так, как их следовало читать в азбуке. Наставник, теряя терпение, лупил его тростью. На уроках Варфоломей теперь сидел угрюмо и отрешенно.

[ПОТІМ СТАЛОСЯ ДИВО]

В этот день Варфоломея послали искать коней. ...под святым дубом, [он] увидел молящегося незнакомого старца, судя по платью и обличью – пресвитера. ...его поразило лицо старца...сияние, овеявшее мудрый старческий лик в потоках лёгкого серебра. ...Стараясь не шуметь, [мальчик] стал посторонень, молитвенно сложив ладони и опустив голову.

– Чего ты просишь у Господа? – спросил его странствующий пресвитер.

– Я? Я ничего... так... - и тут только проснулась в нём давешняя боль, и он выпалил, сам удивясь сказанному столь смело:

– *Грамоте не умию! Помолись, отче, за меня!*

Монах помолчал, понял что-то про себя ...начал вновь прилежно читать молитву.

[МОНАХ ПРИЧАСТИВ ОТРОКА]

– ... об учении письмен не скорби. Знай, что от сего дня дарует тебе Господь доброе разумение грамоты...!

[СТАРЕЦЬ ВІДКРИВ ПЕРЕД ХЛОПЧИКОМ ПСАЛТИР]

– Восьмой псалом знаешь? – спросил он.

– Знаю! – ответил мальчик. Старец ... указал мальчику:

– Чти!

– Не умию... – начал было, оробев, Варфоломей.

– Чти! – настойчиво повторял старец. – Не сомневайся! С сего дня Господь даровал тебе умение грамоты! Чти певческим гласом, како умеешь, тако и чти!

Отрок смятенно глянул на старца, после в книгу, шепотом повторяя про себя начальные слова, и снова смятенно в доброе, мудро-терпеливое лицо и опять в книгу, и уже вслух вполгласа, веря и не веря, повторил слова, с удивлением обнаружив вдруг, что вместо непонятных «глаголь», «он», «суть», «иже» – перед ним, теми же знаками, изображены знакомые ему издавна слова: – «Господи, Господь наш, яко чудно имя Твое по всей земли, яко взятся великолепие превыше небес»... На следующей странице Варфоломей было сбился, но и тут помогло прежнее знание, – вся Псалтирь *была у него на слуху...*» [1, 26-30].

Таким чином, мудрый монах-наставник, яким керувала істинна любов до дитини, інтуїтивно вдався до безвідмовного способу навчання читання. Спершу він, звичайно, повернув дитині тверду віру в те, що все у хлопчика вийде: Бог дарує здатність читати, вір у це! Він не залишає місця для сумнівів. Тобто, нашою мовою, створив беззаперечну «ситуацію успіху». По-друге, наставник скористався з так званого *усного випередження* при навчанні читанню: спираючись на вивчене напам'ять, він показує графічне зображення знайомого тексту і *спонукає дитину слідувати і ототожнювати звучання і графічне зображення*, адже алфавіт уже вивчено. Тільки навчили отрока азбуки не раціонально: як ми знаємо, тепер, як рідною мовою, так і іноземною, ми, здебільшого, спершу вчимо звук, який передає буква, а потім уже алфавітну назву, або ж вивчаємо паралельно: букву за її назвою і *тут же її звучання у лексичній одиниці*.

Отже, ми побачили, що *усному випередженню не одна сотня років*: щось у переказах про життя Преподобного надихнуло письменника розповісти, як Святий Сергій навчився читати, або ж письменник просто узяв приклад з народної педагогіки.

НАВЧАННЯ «ЧИТАННЯ» У ПЕРШОМУ КЛАСІ

Отож, усне випередження, безсумнівно, є спільною рисою успішного навчання читання як рідною мовою, так і іноземною. Наша тема звучить: «Навчання “читання” англійською мовою у першому класі». Але парадокс полягає в тому, що за сучасною програмою навчання читання у першому класі не заявлено. У програмі озвучено вимогу «називати і писати літери алфавіту, відтворюючи графічний образ букв, слів, словосполучень, коротких речень» [5, 11].

Як ми маємо це тлумачити? Взагалі, що таке алфавіт, як не інструмент читання? І якщо діти на кінець першого класу не «озвучуватимуть», як указано в програмі, а читатимуть короткі речення (і в чому, взагалі, різниця?), чи не дорікатимуть нам, що ми перевантажили дітей? З іншого боку, коли ми розучуємо короткі вірші ще до вивчення алфавіту, є випадки скарг, що ми це робимо без графічної опори. Давайте спробуємо проаналізувати ситуацію, щоб відповісти на запитання: «Який напрямок роботи з першокласниками обрати, щоб запобігти стресу і вчителю, і учням у другому класі, коли читання вже вимагається за програмою?».

У Херсонській гімназії № 6 англійська мова викладається з першого класу, починаючи з 1960 року, тоді як для більшості шкіл міста це є нововведенням. Робота з учнями початкової школи з навчання іноземної мови особливо важка. Колектив учителів іноземних мов гімназії № 6 має багаторічний успішний досвід навчання наймолодших учнів англійської (1960 – 2013), тому варто сказати декілька слів про історію викладання англійської мови у початковій школі закладу. За часів Радянського Союзу тут працювали за радянськими навчальними посібниками для шкіл з викладанням ряду предметів англійською мовою. Підручники були укладені на високому методичному рівні: без друкованих помилок, апробовані в декілька етапів, доповнені і виправлені не один раз. Методика – одна з найпотужніших у світі. Однією з головних переваг було серйозне ставлення до принципу урахування рідної мови з першого ж класу: запобігання типовим помилкам україномовних та російськомовних учнів, науковим способом відібрана найуживаніша лексика тощо.

У першому класі гімназії № 6 навчали за підручником В.М. Плахотника та Т.Л. Сірик. Без касет і дисків – увесь перший рік навчання – усний ввідний курс. Дитина мала все запам'ятати з уроку усно. Для батьків – у кінці підручника було вміщено тексти поурочних завдань англійською. *Типові сторінки з підручника: для дитини – тільки малюнок; для дорослих (для вчителів і батьків) – додаток з текстами до уроків, який учні самі не відкривали* [8, 42; 8, 128]. Ураховуючи психологічні особливості молодшого шкільного віку, ми розуміємо, що без виконання певного домашнього завдання у навчанні сенсу не було, бо дитина забуває інформацію до наступного уроку. (До речі, коли учня брали до першого класу, у батьків питали, хто буде виконувати з дитиною домашнє завдання з англійської, і батьки брали на себе відповідальність. Тобто – завжди визнавали, що дитина в початковій школі не в змозі сама виконати домашнє завдання з іноземної мови. Визнавали також, що для успішного оволодіння іноземною мовою мають бути відповідні задатки у дитини. Хоча механізму їх визначення не існувало для першокласників.) *Не можна не згадати, наскільки серйозні структури вводилися усно для першого класу: “This is a girl. She is a pupil. I don't know her name, but I think her name is Ira. She is nine. I think so because she is in the third form. I see*

two boys in picture four. I should like to say a few words about these boys. This is Petya. He is tall. His hair is fair, his eyes are black. What are these boys doing? They are playing snowballs [8, 128].” Звичайно, такі структури не вводилися в першій же чверті, дітей інтенсивно та послідовно готували до сприйняття більш складного через представлення матеріалу полегшеного рівня. Рекомендації у книзі для вчителя були вичерпними. Педагоги згадують, що діти дійсно говорили англійською цілий урок. Більше того, таке *потужне усне випередження* гарантувало, що майже сто відсотків учнів вільно розмовлятимуть англійською в майбутньому, адже вони в першому класі – у штучно створеному мовному середовищі – вже, по суті, «говорили», тобто *психологічний бар’єр долався в першу чергу*. Хоча цілий рік усної роботи з дітьми на таких засадах можна назвати педагогічним подвигом, учителі радянського виховання були згодні з необхідністю тривалого усного ввідного курсу англійської мови.

Навчання читання англійською мовою у гімназії починалося у другому класі (8 – 9-ти річні діти). Багато років єдиним інструментом навчання читання був радянський підручник за **Іриною Миколаївною Верещагіною**. У книзі для вчителя до неї говориться:

«... для выработки графемно-фонемных соответствий учащиеся сначала читают изолированные слова и сочетания слов, организованные по правилам чтения, а затем – по контрасту звуков и на разные правила чтения. Учащиеся читают за учителем хором и индивидуально. Параллельно вводятся транскрипционные знаки. Учащиеся должны лишь узнавать их и правильно озвучивать. Не следует обучать учащихся их написанию...» [3, 12]

Типова сторінка з підручника І.М. Верещагіної містила ілюстрації та *транскрипційні знаки і слова, організовані за правилом читання* [4, 41]. Дедуктивний спосіб (від загального – до конкретного) був основним у пред’явленні нового лексичного матеріалу. Хоча *опора на правило* навіть у 8-9 річному віці - це теж складно, але *багатьма поколіннями педагогів підручник І.М. Верещагіної визнаний дієвим, потужним інструментом для навчання читанню іноземною мовою у другому класі, а методика, застосована в ньому, неперевершеною*. Назавжди учні запам’ятовували *транскрипційні знаки*, які є важливим інструментом у підготовці до самостійної роботи з лексичним матеріалом у подальшому.

На жаль, після розпаду Радянського Союзу підручник І.М. Верещагіної в Україні більше не перевидавали. Почалося ламання традицій. В Україні було видано декілька підручників для молодшої школи. Жоден з них не витримував прискіпливої критики. Потім з’явилися на ринку підручники, видані носіями мови: переваги навчання сучасної живої – *автентичної* – іноземної мови незаперечні. **Але на цьому етапі відбулося зіткнення педагогічних світоглядів: прозвучав вирок учителів з 15-20 річним успішним досвідом викладання, що зарубіжні підручники не вчать читати** – тому в початковій школі ними спершу користувалися лише як додатковими. Більшість наших педагогів і сьогодні вважає, що підручника І.М. Верещагіної гімназії не вистачає. До речі, наші досвідчені вчителі (Солодовнікова Олена Ігорівна та Матвєєва Ганна Іванівна) декілька років тому *створили свою версію підручника Верещагіної*, адаптували його до сучасних умов, розмножили матеріали за кількістю учнів і працювали так протягом

семестру, що дало свої результати. Адже організоване науково обґрунтованим чином засвоєння базових понять про правила читання дає дитині вже в початковій школі уявлення про структуру мовних одиниць, дає поштовх розвитку абстрактного й аналітичного мислення. Дійсно, переваги радянської методики важко компенсувати, коли від неї доводиться відходити. Також, із втратою підручника В.М. Плахотника та Т.Л. Сірик, за яким у першому класі проходили потужний річний усний ввідний курс, зник важкий, але дієвий інструмент подолання психологічного бар'єру, а отже і гарантія, що учні стовідсотково *вільно говоритимуть англійською у подальшому*, незалежно від оцінки, яку матимуть за більшу чи меншу кількість помилок в усному висловлюванні.

Однак, коли до школи прийшли шестирічки, дедуктивний спосіб перестав бути актуальним. Та й сучасні батьки часто приділяють менше уваги дитині вдома. І, хоча педагоги все ще були не задоволені зарубіжною методикою, до неї довелося придивитися уважніше. Це зайняло багато часу – процес звикання тривав років із десять, бо принципи, за якими побудовані зарубіжні підручники, є багато в чому протилежними до тих, на яких базувалася І.М. Верещагіна: джерела *зарубіжної методики у прямому і натуральному методах* [6, 289], коли дитина оволодіває іноземною мовою за тим же алгоритмом, що і рідною (слухаючи і звикаючи до певних конструкцій, до вимови), а також у *методі Гарольда-Пальмера (імітація і заучування – на першому плані у молодшому шкільному віці)* [6, 292]. Тобто, їхній шлях до комунікативної компетенції – через *імпліцитне* засвоєння та індуктивний спосіб подачі лексичного і граматичного матеріалу (від конкретного – до абстрактного), а не через дедуктивний спосіб, як це було у радянській школі.

Звісно, педагогам було важко прийняти те, що правила читання вважаються неважливими в зарубіжній методиці, що не надається транскрипція. У зарубіжному підручнику (книга для вчителя) читаємо: **“...young learners ... learn through imitation. Don't be over-concerned about accuracy [at this stage]...Give good models of English. But do not correct every error made by your pupils. Never try to explain language rules to very young learners... Pupils should hear as much English as possible. [However,] use the pupils' mother tongue to give instruction [at this stage] [11, 1-4].** Наші педагоги стали довіряти зарубіжній методиці в молодшій школі тільки тоді, коли у дорослий світ пішли перші випускники 11 класу, які в початковій школі вчилися за автентичними підручниками. Хоча, на жаль, зараз не про всіх учнів можна сказати, що вони «говорять».

З якою метою ми проаналізували деякі аспекти радянської методики? Так чи інакше, це наш досвід, на який ми спираємося. Саме цей досвід дає педагогам нашої гімназії чітке розуміння того, що на сьогоднішній день, на жаль, в Україні немає жодного підручника для першого класу, який би дорівнював за якістю або до підручника радянських часів, або до зарубіжного. Немає визначеності з індуктивним і дедуктивним способом, недостатнє урахування вікових особливостей, поверхове ставлення до принципу урахування рідної мови. Помилки в друкованій продукції, які діти беруть за зразок. Мова не «жива» - не автентична, артиклі не завжди на місці. Часто педагоги звертають увагу на незручність вітчизняних підручників для вчителя. Вітчизняні підручники інколи створюються авторами без належного досвіду, а не колективами авторів з відповідною кваліфікацією, не апробуються як слід. Хоча у зарубіжного підручника теж є недоліки (неузгодженість з програмою, немає принципу урахування рідної мови),

але його валідність не викликає сумнівів: методика послідовна, підручники апробовані, створені колективами кваліфікованих авторів. Навіть у кольоровому оформленні враховуються вікові уподобання дітей.

ЩО МИ МАЄМО НА СЬОГОДНІШНІЙ ДЕНЬ

Обов'язковим компонентом початку роботи з нашими першокласниками залишається **ввідний усний курс**, хоча він тепер набагато коротший – триває приблизно до осінніх канікул. (Часто, плануючи його, беремо книгу для вчителя за підручником В.М. Плахотника та Т.Л. Сірик. Однак, ми в змозі застосувати лише одну четверту частину методичного комплексу протягом першої чверті). З першого дня починаємо працювати над вимовою учнів. Діти звикають до мовлення вчителя. Учитель вивчає дітей. Створюється всіма способами ситуація успіху для кожної дитини, щоб дитина не переживала, якщо в неї щось не виходить. Дуже важливо на цьому етапі проводити якісну роз'яснювальну роботу з батьками учнів.

Як тільки з'являється підручник – з першого уроку вводиться літера алфавіту: 'A is for apple' (при вивченні англійської мови вводиться паралельно назва букви і звук, який вона позначає.) **Підсвідомо (як основа під індуктивний спосіб) засвоюється одне з правил читання, а також найпростіша форма The Present Simple Tense.** Основне – це багаторазове, організоване різними способами пред'явлення графічного та звукового образів слів та коротких речень, складених із знайомих лексичних одиниць. Як наслідок - діти їх впізнають і «озвучують». Саме таким чином навчання алфавіту є інструментом для підготовки до навчання читанню через відоме в методиці навчання читання рідною мовою так зване «**квазі-читання**», «**проточитання**», **по суті – упізнавання.** Говорячи мовою Ірини Миколаївни Верещагіної, на сучасному етапі:

«Для формування графемно-фонемних відповідностей діти мають БАГАТОРАЗОВО паралельно сприймати графічний і звуковий образ лексичних одиниць і фраз.»

Звичайно, треба обов'язково впевнитись, що діти правильно сліdkують за звуковим пред'явленням, не відриваючи пальчика від надрукованого рядка.

Для багаторазовості і яскравості – у нагоді стають аудіо і відеозаписи, що супроводжують сучасні підручники. Спираючись на психологічні особливості шестирічного віку, коли діти вчать ся шляхом **імітування**, у такий спосіб діти вчать ся читати швидше, бо їм зручніше. Звичайно, на матеріалі, близькому і зрозумілому дитині.

ВИМОВА

З огляду на принцип взаємопов'язаного навчання видів мовленнєвої діяльності, а також якщо ми говоримо про «озвучення» та «читання» у першому класі, не можна не зупинитися на питанні постановки вимови. Треба обов'язково запланувати *вчасне введення транскрипційних знаків*, пояснивши зрозумілою дітям мовою, чому вони необхідні для вивчення англійської. *Допитливі учні ще до кінця першого класу починають питати, чому одна й та сама літера позначає в англійських словах зовсім різні звуки.* У нагоді стануть картки, демонстраційний матеріал.

За програмою вимова *апроксимована* [5, 11]. Але за наявності аудіозапису як зразка варто наголошувати, що вимова всіх звуків англійської мови відрізняється від усіх звуків української і російської. Варто роз'яснити батькам, що необхідно вмикати записи вправ на диску вдома і що без уміння сприймати на слух

(аудіювання) усне спілкування з носієм мови неможливе. Діти інколи слухають диск вдома з випередженням і самі знаходять звуко-буквенні відповідності (хоча в цьому випадку потрібно впевнитися, що учень не набуде хибних слухо-вимовних навичок за відсутності кваліфікованого педагогічного супроводу).

Навчання вимови можна перетворити на гру, цікаву для дітей віком шести років. Іще до введення транскрипційних знаків треба навчити дітей вимовляти, наприклад, міжзубні звуки, позначені 'th'. Ось декілька найпростіших ідей, які можуть стати в нагоді.

«Подражни бджілку та змію»

Діти шести років люблять дражнитися і показувати язичка. Можна спробувати направити їхню енергію у корисне русло.

Ця гра виникла на наших уроках і вже декілька років дуже допомагає нам. Ми працюємо із дзеркальцем для постановки звуків. Діти імітують артикуляцію вчителя і для міжзубних звуків уявляють, що у дзеркальці бджілка або змія, яка їх дражнить, і вони їй показують язичка (прикушуючи лише його кінчик) і теж дражнять її. Потім вимовляють слова з цим звуком.

«Коза-дереза» – український спосіб навчання англійської вимови

Дітям пропонується декламувати віршик про козу, кожного разу прикушуючи кінчик язичка, вимовляючи українські звуки [с] і [з], які перетворюються на англійські. Це корисно також для засвоєння найпростіших знань з порівняльної типології української та англійської мов:

Коза-дереза

Наварила гарбуза.

Посідали їсти –

Козі ніде їсти.

Підкреслимо також: досвідчені педагоги попереджають, що вимові необхідно приділити значну увагу в першому класі, у іншому ж випадку неможливо буде уникнути суттєвих недоліків формування слухо-вимовних навичок та вад розвитку уміння аудіювання в майбутньому. Більше того, якщо учні правильно артикулюють звуки, вони краще сприймають мовлення іноземною мовою на слух. Звичайно, вимову треба не тільки «поставити», але й постійно підтримувати. Існує також *проблема індивідуальних особливостей фонематичного слуху та артикуляції*, чого не можна не брати до уваги. Адже у цьому випадку рівень оцінювання усного мовлення учня вчителем не має залежати від рівня сформованості окремої вимовної навички.

Загалом, перший рік навчання англійської мови – це така катастрофа, яку можна успішно пережити. Наостанок хочеться попередити: буває, що діти, які не мають ніяких успіхів з англійської мови у першому класі, стають переможцями олімпіад у старшій школі. Отож, будьте готові до сюрпризів і вірте у здібності своїх учнів, не зважаючи ні на що.

Використані джерела:

1. *Балашов Дмитрий*. Похвала Сергию // Роман-газета. – 1993. - № 3. – С. 26-30.
2. *Бондарева Г.М., Маркелова Л.Е., Мошков В.В.* Английский язык для интенсивного обучения учащихся 1-2 классов школ с углублённым изучением английского языка. – Львов: Ориана-Нова, 1997.- 112 с.

3. *Верецагіна І.Н., Дубровін М.І., Притыкіна Т.А.* Книга для учителя к учебнику англійського мови для 2 класу шкіл з преподаванієм ряду предметів на англійському мови. – М.: Просвещеніє, 1986.
4. *Верецагіна І.Н., Дубровін М.І., Притыкіна Т.А.* Учебник англійського мови для 2 класу шкіл з преподаванієм ряду предметів на англійському мови. – М.: Просвещеніє, 1982.
5. Іноземні мови в сучасній школі. – 2012. - № 4. – С. 9-11.
6. Методика навчання іноземних мов у середніх навчальних закладах: Підручник. - К.: Ленвіт, 1999. – 320 с.
7. *Плахотник В.М., Сірик Т.Л.* Англійська мова. Книга для вчителя до навчального посібника для 1 класу шкіл з викладанням ряду предметів англійською мовою. Видання друге. – К.: Радянська школа, 1986.
8. *Плахотник В.М., Сірик Т.Л.* Англійська мова. Навчальний посібник для 1 класу шкіл з викладанням ряду предметів англійською мовою. Видання друге. – К.: Радянська школа, 1987.
9. *Карп'юк О.Д., Ростоцька М.Є.* Підручник з англійської мови для 1 класу спеціалізованих шкіл з поглибленим вивченням англійської мови. – Тернопіль: Видавництво Карп'юка, 2003.
10. *Elizabeth Gray – Virginia Evans.* Welcome Starter B. Teacher's book. Pupil's Book. Workbook. Express Publishing, 2001.
11. *Felicity Hopkins.* Get Ready! – 1. Teacher's book. Oxford University Press, 2004. – P. 1-4.
12. *Felicity Hopkins.* Get Ready! – 1. Pupil's Book. Activity Book. Handwriting book. Oxford University Press, 2004.

*Л.Г. Антонова,
учитель англійської мови
вищої кваліфікаційної категорії
Херсонської гімназії № 6*

**СУЧАСНІ ВИМОГИ ДО СТРУКТУРИ УРОКУ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ
У ПЕРШОМУ КЛАСІ ТА МЕТОД ПОВНОЇ ФІЗИЧНОЇ РЕАКЦІЇ
ДЖЕЙМСА АШЕРА**

Англійська мова – одна з найпоширеніших мов світу. У всьому світі є понад 350 мільйонів людей, для яких англійська мова не є рідною, але вони знають її і активно користуються нею.

Як допомогти дитині вчити англійську мову?

У центрі уваги процесу навчання має бути учень, а вчитель – посередник, який допомагає дитині насолоджуватися вивченням іноземної мови. Для кращого запам'ятовування вокабуляру по темі практикуйте вірші, пісні, діалогічне мовлення, ігрові форми роботи. Кожен урок, відповідно до Нового стандарту, мусить мати дві фізичні паузи [3, 5]. Триває урок 35 хвилин. Доцільно виконувати з дітьми 6 -7 років, 5- 6 видів завдань, у тому числі 1 -2 вправи в робочому зошиті (або на картках роздавального матеріалу). Працездатність дитини спадає вже за 10 хвилин після початку заняття, тому важливо вчасно провести фізкультхвилинку (як мінімум – дві 2 під час заняття).

Вивчення ЛО (лексичних одиниць) є фундаментом оволодіння в майбутньому мовою як цілісною системою. Основною метою навчання є комунікативна спрямованість [5, 15]. Педагог має навчити школярів активному мовленню. Початкова школа є фундаментом для вивчення іноземної мови [1, 82].

За твердженням Говарда Гарднера, у людини закладена здатність сприйняття інформації такими способами:

- 1) лінгвістичний (мовний) – через слово;
- 2) математичний – через цифри, формули та логіку;
- 3) просторово-візуальний – через зір та простір;
- 4) кінетично-тактильний – через рухи та доторки;
- 5) музичний – через слух;
- 6) екстравертний – спрямований на навколишній світ;
- 7) інтравертний – спрямований на себе;
- 8) натуралістичний – через природу [2, 33].

Під час підготовки до уроку враховуйте ці особливості, що реалізуються в технологіях, які передбачають різні вправи:

- а) на семантизацію лексики; демонстрація предметів; семантизація текстів; мовної здогадки;
- б) імітаційні вправи (на основі повторювань за зразком);
- в) підстановчі вправи;
- г) трансформаційні вправи [4, 6].

Наприклад, під час вивчення алфавіту слід показати букву та малюнок дітям, запропонувати знайти «загублену» букву на малюнку, виділити букву серед інших,

знайти букву-«сестричку», розмалювати букву (завдання для візуалів); проспівати букву; проговорити букву від імені різних персонажів; прослухати пісню (для аудіалів); «оживити» букву; показати її жестами, тілом, пограти в гру «Мухобійка» (для кінестетів). До речі, прописи з англійської мови автора Н. Тучіна – прекрасний помічник при вивченні алфавіту, де містяться спеціально розроблені вправи та завдання.

Вивчення іноземної мови – справа нелегка. Учителю важливо підтримувати свого маленького учня, заохочувати за успіхи, підтримувати позитивне ставлення до іноземної мови. У 1-му класі відбувається вербальне оцінювання (словесне та за допомогою заохочувальних матеріалів, наприклад: зірочок, «смайликів» або написів: “Well-done!, “Perfect!”). **Учитель має пам’ятати, що оцінити треба кожного учня.** Тому слід продумати, як саме необхідно відзначити учнів, що працюють краще, не скривдивши тих, у кого поки що не вийшло, як вимагається.

Учителю слід пам’ятати також, що в дитини 6-річного віку тільки формуються загально-навчальні вміння та навички, їй складно орієнтуватися в порядку виконання завдань. Інструкції вчителя повинні бути чіткими, без довгих пояснень, підкріпленими демонструванням того, що саме необхідно зробити учням. Необхідно **вчити** дітей користуватися підручником [6, 102].

Ось деякі поради вчителя-практика:

- зробіть вивчення англійської мови приємним, цікавим і веселим;
- грайте в ігри, співайте пісень, учіть вірші;
- використовуйте англійську мову як мову спілкування під час занять;
- розмовляйте з дітьми англійською якнайбільше.

Учням треба слухати мову, яку вони вивчають (кажіть де знаходяться речі, коментуйте ваші й дитячі дії, давайте інструкції про те, що треба зробити, опишіть малюнки або предмети, які діти бачать).

Серед найбільш розповсюджених методів навчання малюків англійської мови – **«TPR» (Total Physical Response), метод Джеймса Ашера, або «метод повної фізичної реакції»**. За цим методом, учитель пропонує дітям мовчки виконувати накази або прохання так само, як маленькі діти в реальному житті вчать розмовляти. Дитина слухає й виконує те, що каже вчитель [1, 80]. Мова педагога повинна бути чіткою і природною за інтонацією. Якщо треба, свої вказівки можна показати жестами або самому виконати відповідні дії. Коли учні навчаються розуміти команди правильно, хтось з них (за бажанням) може давати вказівки замість учителя.

Метод Дж. Ашера базується на твердженні, що *відсутність стресових ситуацій* значно підвищує мотивацію до навчання [1, 87].

Основними принципами *методу Джеймса Ашера* є:

- 1) розуміння іноземної мови повинно передувати говорінню;
- 2) розуміння слід розвивати шляхом виконання вказівок;
- 3) не потрібно примушувати говорити: завдяки вказівкам і фізичним діям при їх виконанні спонтанно розвивається готовність до говоріння(!).

Якщо виконувати вправи за цим методом як гру або змагання, діти, звичайно, уважно слухають. Вони люблять рухатися. Не повинні говорити – але говорять, розуміють учителя, бо мова супроводжується рухами-підказками.

Під час виконання вправ за цим методом можна вводити нову лексику та мовленнєві зразки й активізувати їх розуміння, проводити фізкультхвилинку або

організувати до іншого виду діяльності. Також, виконання за методом повної фізичної реакції дає можливість привчити дітей до розуміння висловів класного вжитку.

Використані джерела / Рекомендована література:

1. *Вишневецький О. І.* Методика навчання іноземних мов. Навчальний посібник. – К.: Вища школа, 1995. – С.192.
2. *Гулько С.* Новий підхід до вивчення англійської мови на початковому етапі // Початкова шк. – 2011. - №8. – С. 32 – 34.
3. Державний стандарт початкової загальної освіти // Початкова освіта. - №18 (594). - 2010. - С. 3-45.
4. *Кравченко І. М.* Методичні рекомендації вчителів, який викладає в 1 класі // Англійська мова в початковій школі (осн). – 2012. - №10. – С. 5-7.
5. Навчальні програми з англійської мови для загальноосвітніх навчальних закладів. Перший клас// Англійська мова в початковій школі. - №8 (93) серпень 2012. – С.15.
6. *Стародуб Т. Ф.* Перші кроки в англійській. Б-ка «Початкова освіта» (Шк. Світ). – 2011. - №4 – С. 104.

*С.В. Мішуровська,
учитель англійської мови
вищої кваліфікаційної категорії
Херсонської гімназії № 6*

ФОРМИ ТА МЕТОДИ РОБОТИ НА УРОЦІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В ПЕРШОМУ КЛАСІ СПЕЦІАЛІЗОВАНОЇ ГІМНАЗІЇ НОВОГО ТИПУ

Згідно з Державним стандартом початкової загальної освіти іноземна мова впроваджується як обов'язковий предмет з 1-го класу в усіх типах загальноосвітніх навчальних закладів [3]. Але у 6-7 років дитина не замислюється над роллю і значенням англійської мови в її подальшому житті. Їй набагато важливіше, що відбувається «тут» і «зараз» – тобто вона просто відповідає на запитання: чи цікаво для неї заняття, чи ні. Зробити урок цікавим і захоплюючим, враховуючи вікові особливості дитини, – ось основне завдання педагога.

Урок передбачає спільну діяльність учителя та учня, на час уроку вони стають партнерами. Педагогіка співробітництва, в першу чергу, ставить за мету створення сприятливого психолого-педагогічного клімату в класі [4].

У початковій школі адаптація до нового колективу і режиму роботи відбувається не завжди безболісно для дитини. Для неї це певного роду стрес: не всі діти готові відразу включитися в навчальний процес і активно в ньому брати участь. Тому треба дати дитині необхідний час на адаптацію. Якщо дитина на уроці не йде на контакт, не відповідає на питання, не треба на неї тиснути, тим більше – підвищувати голос. Краще через деякий час знову звернутися до учня, задавши йому будь-яке найпростіше питання, і обов'язково похвалити.

Слова підтримки часто знімають комплекс невпевненості і побоювання сказати щось не так. Завдання вчителя – ненав'язливо підвести дитину до правильної відповіді, підтримуючи її бажання цю відповідь знайти. Часто діти в період адаптації акумулюють усе, що відбувається на уроці, а потім, за умови правильного педагогічного підходу, в них прокидається бажання говорити самим і бути активними на уроці.

Як відомо, до 10 років у дітей більше розвинена права півкуля мозку, яка відповідає за уяву і образи. Необхідно враховувати цю вікову особливість дитини і не вимагати від неї рішення важких логічних завдань або виконання дій за складними алгоритмами. «Золотим ключиком», який відкриває всі ворота, стає гра [1].

Збереження і зміцнення здоров'я дітей на уроці неможливе без застосування відповідних сучасних технологій. У нагоді стануть різні варіанти фізкультурних занять, фізкультхвилинок, фізкультпауз. На заняттях використовуються різноманітні форми організації дітей: фронтальні, індивідуальні та в підгрупах [2].

Можливі різні варіанти поєднання мовлення:

- а) з музикою;
- б) з ігровою дією;
- в) з рухами;
- г) з рухом та ігровими діями.

Це можуть бути: *фізкультурні заняття* (діти чітко вимовляють слова, супроводжуючи їх діями); *фізкультхвилинки* (назва і виконання дій і команд); *фізкультпауза + вірш / римування* (діти виконують рухи за вчителем); *фізкультхвилинка, побудована на танцювальному матеріалі* (інтегрування рухів, музики і сюжету ефективно впливають на особистість дитини); *заняття на основі рухливих ігор*. Усе це попереджує стомлюваність учнів і є необхідним моментом на уроках іноземної мови в молодших класах.

Навчальний день школяра насичений значними розумовими та емоційними навантаженнями. Учені стверджують, що повністю уникнути стомлення від навчальних перевантажень не вдається, та й не потрібно. Це суперечить не тільки педагогічним, але і гігієнічним принципам, бо тільки інтенсивна діяльність служить запорукою повноцінного функціонування й розвитку організму. Необхідне таке дозування діяльності, при якому стомлення виникає, але воно повністю зникає в наступний період відпочинку. Якщо цього не відбувається, стомлення накопичується і переходить у перевтому або хронічне стомлення. Знизити втому дітей можна, якщо оптимізувати фізичну, розумову й емоційну активність. Для цього слід використовувати засоби відновлення працездатності.

Для створення сприятливого клімату на уроці, для більш ефективного досягнення загальноосвітніх і практичних цілей, підтримки мотивації учнів протягом декількох уроків необхідно використовувати елементи технологій, націлених на збереження здоров'я дітей.

Для цього потрібно:

- 1) враховувати фізіологічні та психологічні особливості дітей молодшого шкільного віку;
- 2) передбачати такі види робіт, які знімали б напругу і втому;
- 3) намагатися проводити урок невимушено, з настроєм і тільки з позитивними емоціями;
- 4) створювати атмосферу, що спонукає до занять;
- 5) включати в план уроку зарядки-релаксації.

Мета релаксації – зняти розумову напругу, дати дітям відпочинок, викликати позитивні емоції, гарний настрій, що веде до ефективного засвоєння матеріалу (тривалість зарядки-релаксації 3-5 хвилин). Під час її проведення не треба ставити учням за мету запам'ятати мовний матеріал. Релаксація повинна звільняти учня на якийсь час від розумового напруження.

Ось деякі елементи релаксації, які застосовуються на початковому етапі навчання.

1. Зарядка з використанням руху, пісень, танцю.

Ця форма релаксації сприяє тому, що рух м'язів знімає розумову напругу, а музика і слово, виступаючи в єдності, впливають на почуття і свідомість дітей. Крім того, у дітей нерідко спостерігаються порушення почуття ритму і темпу, скутість рухів, загальна моторна незручність, і такий вид співпраці з дітьми покликаний їм допомогти.

Прикладами такої зарядки є пісеньки "Clap, clap, clap your hands", "One, two, three on the tiptoes", "If you are happy" та інші.

2. Фізкультхвилинки.

Фізкультхвилинки є однією з форм гри-релаксатора на уроках англійської мови в початковій школі. Виконання ритмічних вправ у поєднанні з мовною

діяльністю стимулює інтерес до навчання, сприяє значному збільшенню словникового запасу, розвитку пам'яті, уваги, творчих здібностей, допомагає реалізовувати рухову активність, властиву молодшим школярам, позитивно впливає на настрій дітей та їхній емоційний тонус, дозволяє налагодити оптимальний контакт між учителем і учнем.

До того ж, під час виконання подібних вправ першокласники невимушено вчаться правильно імітувати звуки англійської мови. З фонетичною стороною мови знайомити учнів необхідно. Перший клас початкової школи розглядається як основний у постановці іноземної вимови, формуванні ритміко-інтонаційних навичок та звуко-буквених співвідношень [3]. Але ж дітям дуже важко пояснити місце розташування артикуляційних органів. Отож, засвоєнню фонетичних, лексичних, граматичних та мовленнєвих навичок сприяє використання пісень, римівок та відеоматеріалів, які містять візуальні образи. Діти з радістю занурюються в атмосферу іншомовного спілкування.

Бажано підбирати пісні за навчальною тематикою. Дуже допомагає в роботі навчально-методичний комплекс *Get Ready! – 1 by Felicity Hopkins*. Згаданий навчальний комплекс забезпечує основу для успішного навчання англійської мови в системі "дитячий садок - початкова школа", формує у дітей молодшого віку елементарні мовні та мовленнєві навички, пробуджує інтерес до вивчення англійської мови, закладає базу для оволодіння навичками читання і письма за допомогою комплексу цілеспрямованих завдань, розвиває елементарні навички усного мовлення через розучування пісень, римівок, ігор та ін. За змістом і технологією роботи цей підручник відповідає психологічним особливостям дітей дошкільного та молодшого шкільного віку і сприяє формуванню інтересу до вивчення англійської мови та розвитку особистісних якостей дитини.

Використані джерела / Рекомендована література:

1. *Амонашвили Ш.А.* «Здравствуйте, дети!» - Москва: Просвещение, 1983. – С. 208.
2. *Жаркова Л.А.* Игровые физкультминутки на уроках иностранного языка // Иностранные языки в школе. – 2010. - № 1. – С. 24-26.
3. Методичні рекомендації до вивчення англійської мови у 2012-2013 н.р. // Додаток № 1 до листа МОНмолодьспорту України від 01.06. 2012 № 1/9-426.
4. *Молочко М.В.* Формування сприятливого соціально-психологічного клімату в педагогічному колективі дошкільного закладу // Творча особистість учителя: проблеми теорії та практики: Збірник наукових праць / Ред. кол. Гузій (відп.ред.) та ін. – К.: НПУ, 2001. – Вип.6. – С. 246 – 252.
5. Електронні ресурси:
<http://lib.exdat.com/docs/408/index-6883.html>
<http://www.muffinsongs.com>; <http://pedsovet.su/load/111-1-0-22680>

**О.І.Солодовнікова,
учитель англійської мови
Херсонської гімназії № 6,
учитель-методист**

ДЖАЗОВІ РИМІВКИ (CHANTS)

Американські *чанти* (вірші, що декламуються під музику) – це колекція вартих уваги римівок і пісеньок для дітей різного віку.

Вони націлені на засвоєння певних граматичних структур, лексичного матеріалу, або інших важливих мовних аспектів. Суттєвим моментом презентації римівок є чіткий постійний темп або ритм. *А ритм, наголос та інтонаційні моделі є невід’ємними елементами вираження почуттів людини.* Римівки тренують ритмічні моделі, які присутні в розмовному варіанті американської англійської.

Виконання римівок побудоване на повторенні фраз та вивчених відповідей. Ці діалоги включають три основні форми:

1. Питання та відповідь.
2. Команда та відповідь.
3. Відповідь на провокаційне твердження.

Використання таких римівок є надзвичайно широким – до них можна звертатись перед поясненням нового матеріалу, під час пояснення та закріплення пройденого матеріалу. Водночас *чанти* мають розважальне значення і додають родзинку до уроку, апелюючи до любові дітей до ритму та музики.

Хід презентації римівок учителем:

1. Учитель пояснює ситуативний контекст римівок.
 2. Учні повторюють рядки за вчителем або програвачем.
 3. Учитель установлює чіткий ритм (можна приплескувати у долоні або рахувати).
 4. Клас ділиться на 2 групи.
- Перший рядок повторює 1 група, а другий – інша половина класу.
5. Римівка має форму діалогу між учителем і класом. На цьому етапі вчитель вже не повторює моделі для учнів.

Говорячи про збірки *чантів*, слід згадати різноманітні джазові та граматичні *чанти* під видавництвом Oxford University Press, автором яких є Керолін Грехем. Вона з успіхом поєднала ритм розмовної американської англійської з джазовими композиціями і практикувала їх під час викладання англійської в Нью-Йоркському університеті.

Які переваги, на наш погляд, мають римівки:

1. Можна навчати клас в 10 і у 100 учнів.
2. Учні навчаються ідеально повторювати інтонацію речень.
3. Це автентичний матеріал, який презентує зразки вимови.
4. Легко запам’ятовується граматичний матеріал.

Першою в гімназії широко використовувати *чанти* стала С.І. Мунтян, яка організувала ціле свято з учнями 2х класів на основі римівок; сьогодні вони використовуються всіма вчителями, але досягли найбільшого успіху: Т.А. Гусейнова, Л.Г. Антонова, О.І.Солодовнікова.

Chant № 8

Are the lights on? Yes, they are.
Is the blackboard clean? Yes, it is.
Is the chalk on the blackboard? Yes, it is.
Are the students here? Yes, they are.
Is the teacher here? Yes, she is.
Is it time to begin? Yes, it is.

Римівка до свята 8 березня

Mama bird
Takes care of her babies (3)
And my Mama takes care of me. Oh!
Mama Cat takes care of her kittens (3)
And my Mama takes care of me. Oh!
Mama Dog takes care of her puppies (3)
And my Mama takes care of me. Oh!

До речі, учителі гімназії №6 користуються підручником «WELCOME STARTER B» видавництва Express Publishing для роботи з 6-річними учнями. Цей підручник також включає в себе презентацію нового матеріалу через чанти, пісні та ігри. На нашу думку, цей комплекс відповідає потребам учнів під час їхнього першого року в школі. Діти вивчають англійську мову і світ через пригоди двох мишенят та улюбленця всіх часів джина Масіда. Підручник ураховує психічні та фізичні особливості дітей цього віку: їхню пластичну пам'ять (тому матеріал повторюється різними шляхами), їхню жагу до зміни діяльності та непосидючість. Діти вирізають, склеюють, розмальовують на уроках, виконуючи різноманітні проекти та творчі завдання. Це, по-перше, не дає їм нудьгувати, а по-друге, розвиває дрібну мускулатуру рук. Прикладами творчих робіт є:

1. Намалюй три предмети, які мають твій улюблений колір, та підпиши їх англійськими літерами за допомогою вчителя. (PROJECT – MY FAVOURITE COLOUR IS...)

2. Намалюй та виріж свою улюблену футболку. (PROJECT – MY FAVOURITE T-SHIRT)

Батькам доцільно забезпечити дитину спеціальною папкою для уроків англійської мови, куди вкладати підручники, олівці, ножиці, файли з творчими роботами; а також зошитом у **клітинку** для написання літер і слів (окрім друкованого пропису, якщо такий використовується вчителем у процесі навчання). Учні не варто вчити написанню прописних літер – діти швидко вчаться писати **друковані літери** в зошитах у клітинку: це економить час та полегшує сприйняття дитини, а також прискорює процес навчання читанню.

Вивчати англійську в шість років – це дуже цікаво. Бажаємо успіху!

Рекомендована література / Використані джерела

1. *Carolin Graham*. GRAMMAR CHANTS (*Also spelt on the Internet: Carclyn Graham. Grammarchants: more jazz chants*) [електронний ресурс].
2. *Kenneth Beare*. GRAMMAR CHANTS INTRODUCTION [електронний ресурс].
3. CHANTS FOR KIDS Dream English.com [електронний ресурс].

*Г.Я. Гедза,
учитель англійської мови
вищої кваліфікаційної категорії,
Херсонська гімназія № 6*

РУШІЙНА СИЛА МОТИВАЦІЇ

Сьогодні ми все більше покладемося на технічні засоби навчання, комп'ютерні технології зокрема, у справі підвищення мотивації учнів під час навчального процесу. У цьому є багато позитивного. Та й реалії сьогодення не залишають нам вибору: обізнаність у сучасних технологіях є вирішальним фактором успішної соціалізації наших учнів. Однак, не слід забувати, що, повністю покладаючись на комп'ютерну техніку, ми розвиваємо залежність від неї в наших учнів і в нас самих. Якщо недосконала техніка несподівано виходить із ладу саме тоді, коли її заплановано було ввімкнути в найцікавіший момент уроку, учитель розгублено дивиться в очі дітям, на чиїх обличчях читається розчарування. Отож, щоб ніколи не втрачати впевненості в собі, потрібно пам'ятати: **особистість учителя, його професіоналізм залишаються вирішальними факторами успішної організації навчального процесу за будь-яких умов.** Учитель має передбачити все. Що молодші учні – то важливіше уникати зниження їхньої мотивації до вивчення іноземної мови. До того ж, важливо попереджувати стомлюваність наших наймолодших вихованців, вчасно змінювати види діяльності на уроці, чергуючи розумове навантаження з фізичним та з елементами навчальної гри. Пропонуємо (нагадуємо) десять безвідмовних, апробованих часом способів «швидкої допомоги» для підвищення мотивації учнів молодшої школи протягом уроку.

10 Ways of Motivating Junior Pupils at the English Lessons

1. Guessing games

Guess: My favourite colour (number, character, food...). What is missing? What is in the box?

2. **Miming:** favourite activity; weather; favourite character.

3. **“Snowball”:** – Apple... – Apple, pizza... – Apple, pizza, ice cream...

(Each pupil adds one word)

4. “Broken telephone”

Whisper the word to one pupil. Pupils whisper the word to each other. The last pupil writes the word on the blackboard. Pupils write a word to each letter:

Hand

Orange

Umbrella

Snowman

Egg

5. “Catch the toy”

Pupils throw each other a soft toy and say the word.

6. **“Simon says”**

Pupils perform the action only when you say the words “*Simon says*”.

They don't do anything if these words are omitted.

7. **“Dear me”**

Each student has to say something good about himself:

– *I am a good friend; – I like reading; – I can dance; – I have got a new toy!*

9. **“The seat on my left is free”**

– *I'd like Lena to sit next to me. (Lena moves to the vacant seat). The student who now has the vacant seat says, “The seat on my right is free”.*

10. **Sorting the words**

Fruit/vegetables; nouns/verbs; countable/uncountable.

(Pupils can clap their hands when they hear «vegetables».

They don't clap when they hear «fruit»).

Рекомендована література:

1. *Никитенко З.Н.* Обучение произношению детей 6 лет в курсе английского языка для 1 класса // *Иностранные языки в школе.* – 1992. – № 1.
2. *Олійник Т.І.* Рольова гра у навчанні англійської мови. – К.: Освіта, 1992.
3. *Рогова Г.В., Верецагіна И.Н.* Методика обучения английскому языку на начальном этапе в средней школе. – М.: Просвещение, 1988.
4. *Роман С.В.* Раннє навчання іноземної мови як предмет методичної підготовки студентів і фахового вдосконалення вчителів-предметників // *Іноземні мови.* – 1995. – № 1.
5. *Хоменко Е.Г., Овсієнко Т.П.* Тиждень англійської мови в початковій школі // *Іноземні мови.* – 1996. – № 1.
6. *English After Classes* (Початковий етап загальноосвітньої школи). Методичний посібник для позакласної роботи /Калініна Л.В. та ін. – Харків: Ранок, 2006.

ПЛАНИ-КОНСПЕКТИ УРОКІВ

Described below is the procedure of the demo lesson which took place on the 12th of April, 2013, in the first form of our school (6-year-olds) – it worked successfully and we decided to share the lesson plan with the reader. Stella I. Muntyan says:

“The aim of the demo lesson was to illustrate the ways of introducing the ‘Seasons and Weather’ topic on the elementary level. The process of learning the corresponding language material develops rather naturally: it begins in September when students come to school for the first time. They start with describing autumn weather and finish in late May learning to speak about summer weather. Thus, a wide range of topical vocabulary and sentence structures ‘string like beads on the necklace’. Consequently, at the end of their first school year students are able to speak about any season using suggested topical sentences. Moreover, the classroom activities described and the lexical units introduced can be applied to any lesson irrespective of the textbook.’

*S.I. Мунтян,
учитель англійської мови
вищої кваліфікаційної категорії,
Херсонська гімназія № 6*

Suggested level: elementary (A1)

Theme: SEASONS AND WEATHER

Objectives:

- to revise topical vocabulary;
- to summarise the previously learnt material about seasons and weather;
- to organise students’ creative work while expanding their vocabulary;
- to engage students in assessment;
- to teach students to communicate in groups and to present their projects;
- to develop students’ critical thinking skills and creative imagination.

Equipment: A toy rabbit with a string of beads, big sheets of paper, pictures of the weather in winter, a CD with an American chant about Easter, a CD player, objects symbolizing spring.

A note to the teacher: The students have learnt how to speak about the weather in autumn and winter in advance.

LESSON PROCEDURE

1. INTRODUCTION AND GREETINGS

T: Good morning boys and girls!

(Students greet each other with a rhyme)

S: – Hello, hello, hello, hey!

– You’re so smart today!

– Hello, hello, hello, hey!

– Everything will be O.K.!

T: – Who is absent today?

– And now ask each other, “How are you today?”

S: – How are you today?

– I am fine/alright/O.K./great/nothing special!

2. MAIN PART

a) Miming the weather in autumn

T: How many seasons do you know? What are they? Today at our lesson we will have a season festival! In what season do children come to school? Yes, in autumn. Do you remember how we describe autumn? Let's mime the weather!

a) A student in front mimes, the rest are presenting sentences. b) A student from another group mimes, a student in front answers)

S: It's cold. It's raining. It's gloomy and cloudy. It's sunny. The sun is shining. It looks like rain. Pretty leaves are falling down. Birds fly to the warm lands. People wear warm clothes. The days are short the nights are long. It is windy.

b) Creating a project

T: Good job! Bravo! What season comes after autumn? Right, winter does. Let's review the sentences about winter. We will work in teams. One team will choose and stick pictures of winter to the poster and present it to the other team. The other team will make another poster: "*People Wear in Cold Weather*" (*The teacher explains that the children of this team should choose the pictures of the right clothes and stick them to the poster, the children then say sentences to name the clothes*).

Team 1 (suggested): It's frosty. We can see snow on the ground. People wear warm clothes. The days are short, the nights are long. Children can play snowballs. Children can make a snowman. People celebrate Christmas and New Year in winter. Children have many presents.

Team 2 (suggested): It's a hat. These are boots, etc.

c) Matching the objects to the sentences

T: What season is it now? It's spring. What month is it now? O.K. let's speak about the weather in spring. I have a surprise for you. I hid some spring objects (grass, a leaf, a flower). You'll have to find them and say a sentence that is about this object.

(The students revise the sentences they learnt in advance)

S: The grass is green. The leaves in the trees are green, too. The trees are blossoming. It is warm.

(The teacher suggests that the students should make a necklace for the Easter Bunny: one bead per each sentence; the students pronounce sentences while adding beads to Bunny's necklace one by one.)

d) Expanding spring weather description

T: You already know how to describe the weather in spring. What other sentences can you suggest?

People wear light clothes.

(T. explains the word "light" with a help of connotations. (a coat is warm; a dress is light; a sweater is warm; a blouse is light.)

Birds come back from the warm lands.

(T. explains the verb "come back" with a help of students' actions. The T. asks a student to leave the classroom and then gives a command to come back)

People celebrate the 8th of March and Easter in spring.

T: O.K. Let's review the sentences about spring that you already know and try to add new sentences.

(T. strings three new beads to Bunny's necklace)

e) Presentation of the chant “Here Comes the Easter Bunny”

T: Our Bunny looks so nice with his necklace. I suggest you to sing a song about him. You’ve told me that people celebrate Easter in spring. In the UK Easter is not celebrated without Easter Bunny. Let’s sing and hop together with Easter Bunny.

*Here comes the Easter Bunny,
My friend the Easter Bunny,
Here comes the Easter Bunny,
Hopping along, singing a Bunny song.*

*I love the Easter Bunny,
My friend the Easter Bunny,
Here comes the Easter Bunny,
Hop, hop, hopping along.
There goes the Easter Bunny,
My friend, the Easter Bunny,
There goes the Easter Bunny,
Hopping along, singing a Bunny song.*

*I love the Easter Bunny,
My friend the Easter Bunny,
There goes the Easter Bunny,
Hop, hop, hopping along.*

3. SUMMING UP

T: O.K. children. Everybody was brilliant today. At the end of our lesson I want you to answer: why do you like different seasons? I see now. And now, could you, please, boast of what you can do now?

S: I can make a project/ I can sing a chant/ I can tell about autumn, winter, spring/ I can speak English/I can dance/ I can work with my friends.

(Everybody applauds after each student says a sentence)

T.: *(The end of the lesson.)* Thank you for your attention. Good-bye!

The lesson conducted by Larissa G. Antonova took place on the 15th of February 2013, and was a total success: planned without a single first language word, it produced the impression of a pedagogical miracle. While studying the lesson procedure below one can easily trace how James Usher's Total Physical Response method is applied, the relevant classroom activities having been chosen.

*Л.Г. Антонова,
учитель англійської мови
вищої кваліфікаційної категорії,
Херсонська гімназія № 6*

Тема уроку: A MAGIC JOURNEY TO THE FAIRY COUNTRY LETTERLAND

Рівень: учні першого класу (вік – шість років).

Мета уроку: удосконалити навички вживання лексики за темами «Моя сім'я», «Тварини», «Кольори» у монологічному та діалогічному мовленні; повторити букви англійського алфавіту та позначені ними звуки; розвивати уміння письма та аудіювання за вивченими темами; виховувати поважне ставлення до друзів та позитивне ставлення до навчання.

Матеріали та обладнання: аудіо записи (CD); DVD; картки; таблиці; постери «Shapes and Colours», flash cards; ксерокопії – картки для читання з буквою «а» (man, hat, flag); а 'magic box'; назви команд; різнокольорові літери А, В, С; різнокольорові фігури (a star, a square, a heart...); картки « Find the animal word»; підручник Welcome Starter b, Elizabeth Gray – Virginia Evans; Express Publishing.

Хід уроку

I. Підготовка до сприйняття іншомовного мовлення. Вступна частина уроку

1. Привітання: Т.: Good morning, children. I'm glad to see you.

Р-s: Good morning, teacher. We are glad to see you. May we sit down?

2. Розминка: Т. My name is Larissa Grigoriyevna. What is your name?

Р-s: My name is Sima. (Учитель дає «корону» з іменем учня англійською мовою).

3. Діалог: (учитель записує ім'я кожного учня, скільки йому років, де проживає, як справи і т.д.)

Т. → Р-s.

– *What is your name?*

– *How old are you?*

– *Where do you live?*

– *How are you?*

Р.: I'm seven (six).

Р.: I live in Kherson.

Р.: I'm fine. Thank you.

4. Бесіда з черговим:

Т.: *Who is on duty today?* Р.1: *I am.*

Т.: *Who is absent? What is the matter with Pete? Who knows?*

P.2: *I do not know.*

P.3: *I know. Pete is absent.*

P.4: *He has a running nose.*

He is coughing.

He has a bad headache.

P-s: *It's a pity Pete is ill.*

5. Розповідь про погоду: T.: The weather is bad. It is cold. Say some words about the weather. (*That's why Pete is ill*).

T.: *What is the weather like today?*

You are pessimists: P.1: The weather is bad. The sky is grey. It is cold. It is chilly. The sun doesn't shine. I don't like the weather!

You are optimists: P.2: The weather is fine. The sky is blue. The sun is shining brightly. It is warm. I like the weather!

II. Основна частина уроку. Announcing the topic and the aims of the lesson

T.: *Today, children, we are going to speak English, to read, to write, to recite poems, sing songs, play games. It's fun!*

T.: *Now it's high time we started our magic journey to the Fairy Country Letterland. But... We have a problem. We have no car, no bus. How can we travel?*

*Oh! I know. I have a **Magic Wand**. Here it is.*

It will help us.

You have to name all the colours you know.

Вправи:

1. Постер 'colours':

T.: *What colour is it?*

P.1: It is red. It is yellow.

It is black. It is white.

2. Module check:

P.2: *A blue triangle, a red square, a yellow triangle, a pink heart, a green star.*

T.: *Thank you. You know the colours. Now, let's start our journey. Close your eyes and repeat:*

P-s: one, two, three! Magic Wand, fly with me!

Now, wake up with the song:

Red and blue

For you, you, you!

White and green

For me, me, me!

Yellow and red,

Green and blue!

Pretty colours all for you!

T.: *Choose the names for your teams.*

Nastya, come here. Take the card. Your team is: LARKS (жайворонки).

Sima, come here. Take the card. Your team is: CHICKENS (курчата).

Розподіл на дві команди. (У кошику або в "Magic Box" знаходяться дві таблички з назвами команд.)

Розминка:

First come the mottoes of each team. All the members of a team take part in it (декламують хором скоромовку).

In chorus:

A black cat sat on a mat
And ate a fat rat.
One, one, one - little dogs run,
Two, two, two - cats see you.

(Учень дістає букву «А»)

Brainstorming:

T.: *What's this? (What is it?)*

What's this?

P.: It's letter «A». It is for "Apple".

It's letter "B". It is for "Boy".

What colour is it?

What colour is it?

It is red.

It is blue.

Reviewing letters & colours: (Teacher takes "the magic box") with letters and comes to each pupil.

T.: *What is it?*

P.: It's the capital letter 'B'. 'B' is for 'boy'. What colour is it? Red.

P.: It's the letter 'C'. 'C' is for 'cat'. What colour is it? Blue.

T.: What is it?

P.: It is a square.

T.: *What colour is the square?*

P.: It is red.

T.: What is it?

T.: It is a triangle.

T.: *What colour is the triangle?*

P.: It is blue.

T.: *What is it?*

P.: It is a heart.

T.: *What colour is the heart?*

P.: It is pink.

T.: *What is it?*

P.: It is a star?

T.: *What colour is it?*

P.: It is green.

T.: *Thank you, children. Good job.*

Let's continue our journey.

One, two, three! Fly, Magic Wand, with children and me!

Now we are at the English lesson.

Reading: T.: *On the flashcards there are the following words with the letter 'A'.*

T.: *Read the words, please:*

P.: man	hat	flag
bag	stamp	cat
apple	camel	jacket
family	factory	carrot

Writing: T.: *Fill in the letters!*

m...n

c...mel

h....t

b....g

f....mily

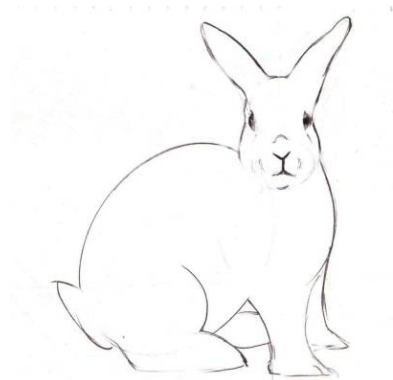
....pple

T.: *Thank you, children!*

Let's continue our journey.

A guessing game:

Now, find the animals words.

Dog, rabbit, cat, parrot.

T.: *Now we are at the zoo. Guess what am I?*

Riddle 1. P.: I'm little. I'm grey. I can run. I can't fly. I can't swim. I live in a very little house. What am I?

Children: A mouse.

Riddle 2. I'm very big. I'm grey. I live in Africa. I'm kind. What am I?

Children: An elephant.

Riddle 3. I can climb trees, run, jump. I cannot fly or swim. I'm very funny. What am I?

Children: A monkey.

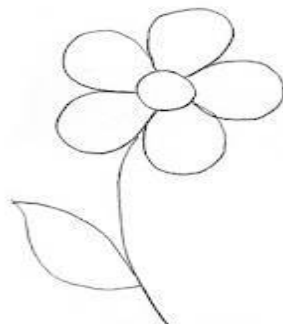
T.: *Thank you, children. Good job. Let's continue our journey.*

One, two, three! Fly, Magic Wand, with children and me!

At last, we have to visit the magic country of poetry.

Children, you know a lot of poems. Let's recite them, please!

(Учні розповідають по черзі вірші. У руках у них пелюстки квітки, де написано вірш. Розповівши, учень кріпить пелюстку на дошку, де є постер з квіткою, її середина - з написом: «Poems are great!» [Mind – map] Виходить квітка з пелюстками по кількості учнів у групі.)

1. Savva:
 - a) I have got a car. My car is big. It is blue.
I like my car.
 - b) I see a pen. I see a cock. I see a clock.
2. Sima:
 - a) My doll is so pretty...
 - b) My pretty doll is very small. I love my pretty little doll.
 - c) Father, mother, sister, brother, hand in hand with one another.
3. Marina: Spring is green, summer is bright, autumn is yellow, winter is white.
4. Sasha: I see a window, I see a door, I see a ceiling, I see a floor.
5. Illya: I love my cat. It's warm and fat. My cat is grey. It likes to play.
6. Nastya: a) I have got a dog.
It is white and rosy. The dog is very smart. It can run.
It can jump with children in the yard.
7. Nikita: Clean the blackboard, clean the door, clean the table, clean the floor.
8. Polina: I have many toys.
My toys are here, my toys are there
I have a horse, I have a fox, I have a brown cow.
I have a hen, I have a chick and I am playing now.
9. Dasha:
One, one, one – little dogs run,
Two, two, two - cats see you,
Three, three, three - birds in a tree.
Four, four, four - rats on the floor.

T.: We are at home at last. You see your family: your mummy, your daddy, sister and brother.

Sing a song to your family:

This is my mummy (daddy, brother, sister)

My mummy-oh.

This is my mummy,

And I love my mummy so!

T.: The journey is over. Be happy.

See you later and good luck!

Summing up: You are great! Here is a surprise for you. You get the balloon and there are words on it. Have a nice day!

III. Заклучна частина уроку

T.: The lesson is over. Good – bye.

P-s: Good – bye!

Навчально-методичне видання

**МЕТОДИКА НАВЧАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ
УЧНІВ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ**

Збірник матеріалів майстер-класу

(Українською, англійською та російською мовами)

ISBN 978-966-630-078-6

Організатор майстер-класу – І.В. Радецька
Укладач збірника та коректор – Г.О. Шелдагаєва (Петренко)
Технічний редактор – С.Г. Дудченко

Підписано до друку 02.06.2014 р. Формат 60x84/16.
Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman Cyr.
Ум. др. арк. 2,75. Наклад 300.

Віддруковано у ТОВ “Айлант”
Свідоцтво про реєстрацію ХС №1 від 20.08.2000 р.
73000, Україна, м.Херсон, пров. Пугачова, 5/20.
Тел.: 49-33-48.